

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэмрэ и Правительствэрэ ягъэзет

Сэкъатныгъэ зилэхэм я Дунэ мафэ фэгъэхьыгъагъ

Агъэшлуагъэх, шлухъафтынхэр афашлыгъэх

Сэкъатныгъэ зилэхэм я Дунэ мафэ фэгъэхьыгъагъ Адыгэ Республикэм лощлэнымкIэ ыкIи социальнэ хэхъоныгъэмкIэ иминистрэу Наталыя Широковам зипсауныгъэкIэ щыклагъэ зилэхэу республикэм щыпсэххэрэм ялыкIохэм тыгъуасэ зэлукIэгъу адыралагъ.

Сэкъатныгъэ зилэ нэбгырэ мин 34-у тиреспубликэ щыпсэххэрэм мэфкIэу хагъэуныфыкIырымкIэ АР-м и Президенту Тхьаклушынэ Аслъан ыцIэ-кIэ Н.Широковар къафэгъушлуагъ, республикэм ипащэ

ишлуфэс тхылъ къеджагъ. Сэкъатныгъэ зилэ цыфхэм ящылэ-псэукIэ нахьышлу шыгъэныр, гумэкIыгъоу, щыклагъэу ялэхэр зэшохыгъэнхэр пшъэралъ шхъалэу зэрэщытхэр ащ итхагъ. Мы купым хэ-

хьэрэ цыфхэр социальнэу къэухъумэгъэнхэм, ящылэ-псэукIэ лэпылэгъур ягъэгъотыгъэным апае федеральнэ гупчэм, АР-м и Правительствэ къатэфэрэр зэкIэ тапэки зэрагъэцкIэщтыр анахь мэхъанэшхо зилэ лэ-

ныкIохэм ащыщэу а шлуфэс тхылъым къегъэнафэ.

АР-м и Президент унашъоу ышлыгъэм диштэу, 2000-рэ илээсым къышегъэжыгъэу литературэм ыкIи искусствэм, физическэ культурэм ыкIи спортым, гъэсэныгъэм, культурэм, нэмыкI лэныкIохэмкIи гъэхъэгъэшлу зышлыгъэхэу мы купым къыхиубытэхэрэр хэушхъафыкIыгъэ шлухъафтынхэмкIэ къыхагъэщых. Общественнэ щылаклэм чанэу хэлэжхэр нэбгырэ 6-м сомэ мини 5 зырыз мыгъэ афагъэшшошагъ.

Нэужым унашъоу ашлыгъэм диштэу, сэкъатныгъэ зилэ цыф-

хэр зэзыпхырэ общественнэ организациехэу республикэм итхэм ящылэ-псэукIэ оргтехникэр, нэмыкI шлухъафтынхэр Н.Широковам аритыжыгъэх.

Зипсауныгъэ зэщыкIогъэ цыфхэм ащыщхэр зэлукIэгъум къышчыгушылагъэх. Республикэм ипащэхэм мыхэм сыдигъуи аналэ къазэратетыр, ахэм ягукъаохэр зэрэзхашыкIырэр зэкIэми анахь шхъалэу алытагъ ыкIи «тхъашъуегъэ-псэу» къаралагъ.

ТХЪАРКЪОХЪО
Адам.

Сурэтыр Iэшынэ Аслъан
къытырихыгъ.

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм

Илээсыбэ хуэгъэу шуагъэ къытэу гъэсэныгъэм ытэныкIэ лощ зэралэрэм, егъэджэн-пIуныгъэ лощтхъабзэхэр нахьышлу зэхэщэгъэнхэм ашхъэкIэ ялахышхо зэрэхашыгъэрэм апае Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Щытху тхылъ афагъэшшошагъ:

— БолэкIо Аминэт Ауес ыпхъум, къуаджэу Блащэпсынэ дэт МОУ-у «Гъэсэныгъэ зышарагъэгъотырэ гурыт еджаплэу N 5-р» зыфилорэм химиемкIэ икIэлэегъаджэ;

— Гъыш Фатимэ Вячеслав ыпхъум, селоу Краснэм дэт МОУ-у «Гъэсэныгъэ зышарагъэгъотырэ гурыт еджаплэу N 15-р» зыфилорэм идиректор егъэджэн-пIуныгъэ лощлэнымкIэ игуадзэ.

Хэлэжъэщтхэм къагъэбашт

Адыгэ усаклоу, композиторэу КIубэ Щэбан къызыгъуэрэ илээси 120-рэ зэрэхурэм фэгъэхьыгъэ шлэж пчыхъэхэхэ Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо филармоние тыгъэгъазэм и 7-м щыклошт.

Пчыхъэхэхэхэм филармонием иансамблэу «Отрадэр», эстрадэ купэу «Ошгъутенэр» хэлэжъэщтых. Композиторым ыусыгъэ мэкъамэхэр агъэжынычщтых. Урысыем изаслуженнэ артистхэу, Адыгейм инародинэ артистхэу АндэрэкIо Чеславрэ Нэхэ Тэмарэрэ къалошт ордэ-хэри КIубэ Щэбан ыусыгъэх.

— Искусствэм пылъ нэбжыкIэхэм шлэжым нахьыбэрэ зыфагъэзэным, гукIэ уасэ фашыным фэшл лэпкэ искусствэм нахь куоу хэтцэнхэм тыпылъ, — еIо КIубэ Щэбан итворчествэ фэгъэхьыгъэ концертным

ихудожественнэ пашэу, Урысыем культурэмкIэ изаслуженнэ лощлэу Хьот Заур. — Тиартист нэбжыкIэхэу КIэрэщэ Эдуард, Хьут Рустам, ЖьакышэкIул Маринэ, Дзыбэ Мыхъамэт, Эльдарэ Айдэмыр къалошт ордэхэр КIубэ Щэбан ыусыгъэх.

Пшынаоу Лыбзыу Аслъан итворчествэ зырегъэушъомбгъу. Щ. КIубэм ыусыгъэ мэкъамэхэр зэригъафэх, пшынэм къыригъэ-лонхэу ыгъэхъазырыгъэх. Ордылоу ыкIи ордусэу ХьэкIэко Алыи концертным чанэу хэлэжъэщт.

Гъэшлэгъоныр а зы ордэдыр

нэбгыришым къызэралоштыр ары. «Шахъом иорэд» ХьэкIэко Аслъани, Эльдарэ Айдэмыри, Нэхэ Тэмари концертхэм къащалоу зэхэтэхы. Артист пэпчэ ордэдыр зэрилэгъурэ шылкIэр итворчествэ къышчыгъэщы шлоигъу. ХьэкIэко Алыи, Лыбзыу Аслъан, Григорий Михайловым аранжировкэ ашлыгъэх Щ. КIубэм ыусыгъэ произведенийхэм ащыщхэр. Ахэри пчыхъэхэхэхэм щылуштых.

Сыхъатыр 17-м рагъэжъэщт шлэж пчыхъэхэхэхэр АР-м культурэмкIэ и Министерствэрэ Адыгейм и Къэралыгъо филармонием зэхашэ. Республикэм икIалэхэмрэ къуаджэхэмрэ къарыкIыштыгъэр зэлукIэм хэлэжъэщтых.

САХЫДЭКЪО
Нурбий.

Депутатхэм апай

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм ияшгъэныкIорэ щырэ зэхэсыгъо 2010-рэ илээсым тыгъэгъазэм и 8-м зэлугъагIэ.

лофыгъоу зэхэсыгъом зыщытегушылэщтхэм япроект мы къыкIэлъыкIохэрэр хагъэхъагъэх: законопроектхэу «Адыгэ Республикэм 2011-рэ илээсымкIэ ыкIи 2012-рэ, 2013-рэ план чэзыухэмкIэ иреспубликэ бюджет ехылагъ», «Адыгэ Республикэм шлокл зымылэ медицинэ страхованиемкIэ иреспубликэ фонд ибюджетэу 2011-рэ ыкIи 2012-рэ, 2013-рэ план чэзыухэм ателытагъэм ехылагъ», «Адыгэ Республикэм и Законэу «Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет ехылагъ» зыфилорэм зэхъокIыныгъэхэр фэшлыгъэнхэм фэгъэхьыгъ», «Шьон пытэхэу процент 15-м ехъоу этил спиртыр зыхэтхэр уахтэу зышлуагъэкIыштыгъэм гъунэпкэ гъэнэфагъэ фэшлыгъэным фэгъэхьыгъ», «Адыгэ Республикэм икIэралыгъо мылькIоу е муниципальнэ мулькIоу щыт амыгъэкошчырэ, бэджэндэу атырэ мылькIоу епхыгъэу гурыт ыкIи предпринимательствэ цыкIум ясубъектхэм яфитыныгъэхэм ягъэцкIэн ехылагъ» зыфилорэм ятIонэрэу ахэплэгъэныр; законопроектхэу: «Адыгэ Республикэм и Законэу «ЧыпIэ зыгъэлорышлэжыным ехылагъ» зыфилорэм ия 48-рэ статья ия 6-рэ Iахь кIуачIэ имылэжэу лытэгъэным фэгъэхьыгъ», Адыгэ Республикэм икIэралыгъо мылькIоу приватизацие зэралыштыгъэм ипрограммэу 2011-рэ илээсым телытагъэм ехылагъ», зыфилорэм апэрэу ахэплэгъэныр, Адыгэ Республикэм изаконхэу «Адыгэ Республикэм 2010-рэ илээсымкIэ ыкIи 2011-рэ, 2012-рэ план чэзыухэмкIэ иреспубликэ бюджет ехылагъ», «лофшэныр къэухъумэгъэным ехылагъ» зыфилорэм зэхъокIыныгъэхэр афэшлыгъэнхэм фэгъэхьыгъэхэр ыкIи нэмыкI лощыгъохэр.

Зэхэсыгъор сыхъатыр 11.00-м Жуковскэм иурам тет унэу N 22-м хэт Залышхом щырагъэжъэщт.

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и
Тхъаматэу Анатолий ИВАНОВ

Гъогузеклоньыр щынэгъончъэным пае

— 2009-рэ илъэсым елъытыгъэмэ, 2010-рэ илъэсым хъугъэ-шлагъэу республикэм игъогухэм къатехухъагъэр сьд фэдиза? Сыда ахэм лъапсэу афэхъугъэр?

— Илъэсэу тызыхэтэм имэ-зипшэу пыкыгъэм тигъо-гухэм хъугъэ-шлагъэ 468-рэ къатехухъагъэу гъогу-патруль къулыкъум ыгъэунэфыгъ. Ахэм нэбгыри 109-рэ ахэклодагъ, нэбгырэ 577-м шъобжхэр атещагъэхэ хъугъэ. Блэкыгъэ илъэсым мыщ фэдэ иуахътэ егъэпшагъэмэ, авариехэм япчъагъэ — процент 1,1-кIэ, шъобж хэзыхыгъэхэм япчъагъэ процент 1,9-кIэ нахь макIэ хъугъэ. Мы уахътэм къыклоцI лъэсырыкIохэм ялажъэ-кIэ тигъогухэм хъугъэ-шлагъэ 51-рэ къатехухъагъэ. Водительхэр псынклэу зэрэеклохэрэм, ешъуагъэу рулым зэрэ-кIэрытIысхъэхэрэм, лъэсыры-кIохэм гъогурыкIоным ишапхъэхэр зэраукъохэрэм гумэкIыгъуабэ къызыдахыгъэ.

— Апчхэм атырагъэпкIэрэ пленкэм ылъэныкIэ законотательствэм зэхъокIыныгъэхэр фэхъугъэх. Ащ епхыгъэу автомобилым изытет шапхъэхэм аде-штэмэ ДПС-м инспектор гъогум тетэу ыуплэкIун фита е ар хэушъхъэфыкIыгъэ чIыпIэм щигъэунэфын фая?

— Машинэм тегъэпкIэгъэ пленкэр шапхъэхэм адештэмэ ГИБДД-м икIулыкъушIэ ыуплэкIун фит. ЫпкIэ тех-ническэ уплэкIуным фгъэгъэ-гъагъэр къэралыгъо инспекто-рыр ары. Гъогу-патруль къу-лыкъум илофышIэ кыгъэу-цугъэ автотранспортым иапч шапхъэхэм адимыштэрэ плен-кэр тегъэпкIагъэу егуцафэмэ, ар ыуплэкIун амал иI. Адми-нистративнэ регламентыр во-дителям ыукуагъэу зигъэунэф-кIэ, протокол зэхигъэуцон ыкIи законотательствэм диштэу сомэ 500 тазырэу тырилъхъан ылъэкIышт. Мыщ дэжым къы-щыхэгъэщыгъэн фаер зы — ГИБДД-м икIулыкъушIэ ма-шинэр зэрэгъэпкIагъэр ыуплэ-кIуным пае хэушъхъафыкIыгъэ сертификат зыпылът техническэ пкыгъоухэр ыгъэфедэнхэ фае.

— Водитель удостове-рение зымылэхэм, анахъу зыныбжэ имыкIугъэхэм законыр аукуоу къыхэ-кIа, ащ ылъэныкIэ статистикэ щыла?

— 2010-рэ илъэсым имэ-зипшI къыклоцI автомобилыр зезыфэнэу фитыныгъэ зымылэ

Адыгэ Республикэм игъогухэм къатехухъэрэ хъугъэ-шлагъэхэм альэныкIокIэ лoфхэм язытет, авариехэм япчъагъэ нахь макIэ шIыгъэным пае зэшIуахырэ лoфыгъоухэм, пшъэрылэу зыфагъэуцу-жыхьхэрэм афэгъэхьыгъэ пресс-конфе-ренциеу бэмьшIэу зэхашагъэм хэлэ-жъагъ ыкIи журналистхэм яупчIэхэм джэуапхэр къаритыжыгъ ГИБДД-м и ГъэлорышIапIэу АР-м щылэм иинспектор шъхъалэу ЛIыхэсэ Юрэ.

нэбгырэ 624-м административ-нэ протоколхэр афыззагъэу-цагъэх. Ахэм ащыщэу 20-м аныбжэ икIугъэп.

— Тазырэу водителем къытыралъхъагъэр Ин-тернетымкIэ ыпщыным ылъэкIышта? Ащ фэдэ шIыкIэр шъо шъогъэ-феда?

— Джырэ уахътэ ащ фэдэ амалхэр щылэх. ГИБДД-м та-зырэу къышшутырилъхъагъэр шъупщыныным, къэралыгъо пошлынэр шъуыным апае, нэмыкI лъэныкIохэмкIи Ин-тернетыр жъугъэфедэн шъу-лэкIышт, тисайт мары: (<http://www.01.gibdd.ru>). Квитанци-ем ишъутхэн фаехэр: районэу шъузыщыпсэурэр, тазырэу шъутелъыр зыфэдэр, шъулъэ-

гъэжъагъэу мэ-зищым нэс авто-мобилыр зэри-фэным ифиты-ныгъэ Iахышт. Илъэсэу тызы-хэтэм ишэкIо-гъу мазэ и 21-м къыщегъэжъа-гъэу ыпкIэ къэ-чъэрэ машинэм игъогу техъэгъэ водителем иправэхэр мэзищым къыще-гъэжъагъэу мэзищым нэс Iахы-зэ ашIынэу Кодексым къегъэ-нафэ. Мы лъэныкIомкIэ гъогу-рыкIоным ишапхъэхэр зыу-кIуагъэу агъэунэфыгъэм (ав-томатическэ видеофиксациер) сомэ мини 5 тазырэу тыралъ-хъашт. ЗэхъокIыныгъэу ре-гламентым фашыгъэхэр зэкIэ зыфэгъэхьыгъэр зы — тигъо-

къуацI, шъуцIэ, шъуятэ ыцI, шъузыщыпсэурэ къалэр, къуа-джэр, урамым ыцI, ащ ино-мер. Адрэ реквизишхэр зэкIэ автоматическэу компьютерым ыштэгъышх.

— Административнэ правэукуоныгъэхэм я Кодекс сьд фэдэ зэхъо-кIыныгъа фэхъугъэхэр? Ахэм шIуагъэ къата?

— Анахь шъхъалэу къыхэб-гъэщын фаер ешъуагъэу ру-лым кIэрытIысхъэхэрэм пшъэ-дэкIыжъэу ахьырэр зэрагъэ-лэшыгъэр ары. Джащ фэдэу зиномер укъемыджэшъурэ, дэу зэхэпшIыкIырэ ыкIи къэ-ралыгъо шапхъэхэм адимы-штэрэ автомобилхэм акIэ-рысхэм тазырэу атыралъхъа-щтыр сомэ 500-м кIэхъагъ, ыпкIэ ар сомэ 100 хъуштыгъэ. Регистрационнэ тамыгъэхэр зыпымыл автотранспортым иводитель административнэ тазырэу тыралъхъащтыр сомэ мини 5 е зы мазэм къыще-

— Автомобилым ис пас-сажирэу ыкIэ кIэ щысым щынэгъончъэным ибгы-рыпх ымыгъэфедагъэу гъогу-патруль къулы-къум илофышIэ ыгъэу-нэфымэ, пшъэдэкIыжъ горэ ащ рагъэхьышта?

— ГъогурыкIоным ишапхъэ-хэм къызэрэдалъытэрэмкIэ, водителем имызакъоу, маши-нэм исхэм зэкIэми апае щы-нэгъончъэным ибгырыпххэр автомобилым иIэхэмэ, ащ фэдэ амалхэр къызыфагъэфедэнхэ фае. Ар зымыгъэцкIэрэ води-телем сомэ 500, пассажирым сомэ 200 тазырэу атыралъ-хъашт.

— Машинэхэм шIокI имылэу кIэлэцIыкIу крес-лэхэр арытынхэ фая?

— Илъэс 12-м зыныбжэ нэ-мысыгъэ кIэлэцIыкIухэм апае

къыделъытэ. Ащ дэжым ми-лицием илофышIэ къыфэмыу-цугъэ водителем сомэ 200-м къыщегъэжъагъэу сомэ 500-м нэс тазыр тыралъхъан альэ-кIышт.

— Мы аужырэ илъэс-хэм гъогу-патруль къу-лыкъум ыгъэфедэ хъу-гъэ видеокамерэхэм яшIуагъэ къэкIуагъа? Ахэм япчъагъэ тапэкли хэжъугъэхъон гухэлъ шъуила?

— Фото-видеоаппаратурэу дгъэфедэхэрэм яшIогъэшхо къызэрэкIуагъэм щэч хэлъэп. Лъэшэу зекIорэ водителхэу гъогурыкIоным ишапхъэхэр зыукъохэрэу къыхэгъэщыгъэн-хэм, тигъогухэм къатехухъэ-рэ хъугъэ-шлагъэхэм япчъагъэ нахь макIэ шIыгъэным ахэр фэлорышIэх. Сыда Iомэ гъо-гум тет водителем шапхъэ-хэр ыукъонхэм ыпкIэ егу-шпысэшт ащ видеокамерэр е сурэт тезыхырэ аппаратурэр къызэрэлъыплъэхэрэм. АР-м и Къэралыгъо автоинспекция мы лъэныкIомкIэ тапэкли хэжъо-ныгъэхэр ышIынхэ гухэлъ иI, видеофиксацием исистемэ зедгъэушъомбгъушт. Респуб-ликэ целевой программэу «Гъо-гузеклоньыр щынэгъончъэныр» зыфиIорэм къызэрэдыхэлъы-тагъэу, техническэ пкыгъоухэм альэныкIокIэ гъогу-патруль къулыкъур эттегъэпсыхъгъэ-ным пае илъэс къэс республи-кэ бюджетым ахъщэ къытфе-тIупщы.

— Техническэ уплэ-кIунхэр ыкIунхэм пае водителем тыда зыди-гъэзэн ылъэкIыштыр, сьд фэдэ документа ащ ищыкIагъэхэр?

— Техническэ уплэкIунхэр зыщыпкIун плъэкIышт чIыпIи 7 Адыгеим ит. Ахэм ащыщэу водителыр зыфаер къыхихышт. Уахътэу агъэкIодырэр нахь макIэ шIыгъэным пае Мые-къуапэ, АдыгэкIалэ, Тэхьутэ-мыкIое, Теуцожэ, Красногвар-дейскэ ыкIи Джэджэ районхэм ащылэ чIыпIэхэм техническэ уплэкIунхэр ащызыкIу зы-шIоигъоухэм пэшIорыгъэшъэу (ИнтернетымкIэ) зыхарагъэ-тхэн амал яI.

ТХЪАРКЪОХЪО Адам.

ЩЭШІЭ Казбек

Зэпэләпчъэ хъуэгъэ чыгу лэбжыбхэр...

Кубэ (Клубэ)
Щэбанэ
ехылыгъэ поэмэм
щыщхэр

1

Щагум тыгъэр дизу къепсы шъхъае —
Къыгъэфэбэжэрэн,
Оцхыр бзыбзур къеклутэхы шъхъае —
ТкIопс ыгъотыжэрэн.
Пшъэшъэжыер пльызу, пльызу чыжъэуи
маплъэ —

Тыр къэлъэгъожджэрэн,
СабышIу ыцэигъэр машIоу мэлпы —
Тым гу лъитэжэрэн.
ЛшIэгъуныкъом ыушъэфыгъэу сабий джэмакъэр
ШIункIым пхырыкIрэн,
Гъогу минзу фыхахыгъэм тым илэмакъэ
КъателукIыжэрэн...
МэшIо лыгъэу унэ пчъэIум къыIуадзагъэм
Нэпсыр фэстыжэрэн,
Бгъэм дизыбзур дэлъ хыдзэ-псыдзэм
ФэгъэкIосжэрэн.
— Сид зысшIэм блэгъо шIуцIэр
къысэшъутIуничи, —

Мысэр згъотыжэрэн.
Сид зысшIом, жъыбгъэ папцIэр
къысIуэжъугъапици —

Чыгъэ зготыжэп...
Зы пчъэп, пчъитIоп сызтеуагъэр гъгъэ факIоу —
КъыIуахыжэрэн...
Зы гъэп, гъитIоп бгъэм дэзыгъэр сытхъэлъIоу —
Сымэхыжэрэн.
Амыщэчрэр сэгъэщэчэу, сид сыхъакъыр? —
Джэуап къэптрэн.
Унэ шIункIым шишIыхъагъ сэ, тэ ыцI
хъалъкъыр? —

Уатэр слъэгъурэн...
Илъэс чыжэсэр напэм кIэкIрэн, пкIыхыым хэкIрэн —
КъэсшIэгъы...
Мэфэ мыгъор сицъгъунишъыр гум фэлъэкIрэн —
КъэсшIэгъы...
Уахътэр шыблзу, пчыкIэр щабзэу
къысфыкъоужы —
Уэс ыцIэгъэп —
Бгъоджым силъэу, ошгъур сIунзу сыкъэуи —
Нэф къэшъыжэрэн...

2

Тыдэ хъуэгъа адэ гъатхэр? Къэлъэгъожджэрэн —
Зу дэхэгъэ...
Шы лэмакъэр чэц мэзагъом къыцIуэжэрэн —
Боу чаныгъэ...
Орд гуисэр илъэс пчъагъэм къытфэнIожджэрэн —
Сид къэхъуэгъэр?
Мэкъэ бзэпсыр чэц осэпсым ыцIкIэпчыжэрэн —
Хэт пльэгъуэгъэр?..
Блэгъожджэ цIэплъа, тыгъуэжэ пIашъа
къытфэнIуагъэр? —
Зи къэпIожджэрэн.
Мэзэ нэфыр пцъшIо шIуцIэу къынтеткIуэгъа? —
Укъэдджэжэрэн...

3

Лъэхъаныр гъучIы гъэплъыгъэу сэ стхыцIэ
къыцIыджэжэу,
Зы мафэм чэщыр кIыгуэжэу — лIэшIэгъур
сыуджэжэу —
Гъатхэр зицагу дэтым, псы къаргъо зунэ итым,
ЗигъолъыпIэ фабэм, къазицы игабэр зишъхъантэм,
Зисабый Iапэ зыIыгъэу, зибын-унэ шъхъарытым,
Шъхъафитэу зипчъэ Iузыхрэм, гуфитэу макъэр
зыIэтрэм,
Гъунэгъум ипчъэ къыIуихмэ, лъэбэкъоу ыдзрэм
ыцIымыцIэу,
Хъарыф бзыгъэр ыгъэтхэмэ, ыгъатхэу цIыфмэ
язытэу,
Гупсагъэр бгъоджым ыцIгъотмэ, зыфэхъурэм
гъгъэпIэ тынэу,
Бгъэм къыдэзыгъэ ордэу зыфэхъурэм шIулъэгъу
тамэу —
Сяхъуапсэ, илъэсы пчъагъэм сынэпсэу гъгъэпIэ
лъагэр,
Сыплэмэ, гъунэ ыцIымыIу, сиджэмэ, сымакъэ
махэу,
СыкъызэплъэкIмэ, сауэсы ит кIэкIэу емынэ
благъор,

КъыскIахъышъ,
сызхецIыцIэ,
къыгъэушIуцIэу
нэлъэгъур —
Лъэхъаныр гъучIы
гъэплъыгъэу
сэ стхыцIэ
къыцIыджэжэу,
Зы мафэм чэщыр
кIыгуэжэу
лIэшIэгъур
сыуджэжэу.

4

Нэкъое жъыбгъэу
бгъоджым
къырихрэм
Елыбжэу напIэр —
Тыгъэу лъэпаорэм
машIон
къытихрэр —
Къытихрэр фабэн.
Бгъэнышъхъэ унэм ипхъэшъхъэкIапэ —
СыкъыцIэIабэ.
Шысэгъэбылтых стхыгъэу силъапIэхэр —
МашIэ сэ сиIуабэ.
Жъыбгъэ шIуцIэгъысэр, сипшъаишъ, къымылэмэ, —
Ар бгъотыжэын,
Блэгъожджэ нэкъыплъым ыцэ къымылэмэ —
Стхыгъэр сфэнIотэжыын.

5

Сынэ сакIыбзу сичIыгу сыкъеплъыгъэ,
Бгъоджым сехъыжы.
Бгъэгур ристыкIэу, нэпсыр къыспызыгъэ.
СичIыгу сэхъожджы...
Хэта сэ зышъхъэ сымелункIагъэр, хэт
чIэзгъэбыгъэр? —

Псыхъор мэлпызы...
Нэкъым Iутыгъэр есидзыхыгъэу хэт
зылъэгъуэгъэр? —

Нэкъыр мэгырзы...
Хэт зигъогупэ сымелуагъэр, хэт згъэхъуэгъэр? —
ШыIэп ац фэдэ...
Ибын лъыбанэу, ибын кIэхъопсэу згъэунэхъуэгъэр? —
ШыIэп ац фэди...
Жыи къэсшIэгъэ, сэ сфэлъэкIыфэ сызфэлъэгъагъэр —
Сихъэу лъапI...
СипкIыхъэлъэгъоу къэхъыгъэ, нэфанIэм
ыцIыслъэгъуэжыгъэп —

СичIыгу лъапI...
Зэзакъу нэмыIэми уикъопэ фабэ сытерэплъэгъы,
Сикъоджэ дышъ,
Нэлъэгъу закъо тыжыым икIаишъхъэ тесэрэдзжыи,
Сикъоджэ дышъ,
СетIысэхыныишъ, лъэгондджэмышъхъэу сичIыгу
ыбгъаишъо

Себзужыын.
Сабий нэпскIэ, къысфигъэгъунэу, сэ сыхъгуаишъхъэ
СелъэIуэжыын...

6

Дыраужэ псыхъор псыхъо мэхъаджэ, чыжъэуи
маджэ,
Къэуцу имыIэу, зышъхъас ыцIымыIу гуиэху маджэ!
Чэц мээ шIункIым уаишъор тыритхэу,
бгъаишъоу зелъэты,
Тэкъэжы лъапсэр гуиэху лъыпсэу чэщым ицIэиIэты.
Сыды мыгъуагъэ, насыпчъагъа къыспэгъокIыгъэр?
Псыхъом игырзы, псыхъом ицIэIу сизгъэщэчыгъэр?
Си Шъхъурадджэ инэкъы дахэ осыр цIэфабэ,
СфэмылэкIыжэу, гъгъэр сфэнэкIэу ац сылъэIабэ.
Ошгогу шIхъуантIэр пцъшIоуцэ набгъоу
къэгъолъэхыгъэ,
ШыIэжэп мазэр, пльэгъуэжэрэн жъуагъо —
къяубгъохыгъэ,
Блэгъожджэ тамэр, — мэзым ыцIымыIу, псыхъом
ыцIыгуахъоу
Къысигъахъуагъэ, — мыжъожджэ цакIэр сыгу
къыцIыгуагъэ.
Сыгу лъэу къытычэрэр фэбэжэп, пльыжэп —
амал сымI,

Мыжъор пIэишъагъэу, осыр кIэлыныу,
техъонэу уаишъор,
Сыкъыдэплъые, — остыгъэе чыгыр къэмыгуицIэ,
Зыкъысфеуфэишъ, дысэу мэгырзы — сид цунаишъор?
Щхы макъэр чачэу остыгъэе чыгым
къызэлгъэгъаджэ,

Драужы псыхъом гуиIомэ,
лъатэу джэи дырегъажджэ,
Остыгъэе чыгыр симэзы нэфы, сшIэ, цэдджэу,
Чыжэишъ сикъуаджэ, гъгъэпIэ нэкIыр
сыгу къыцIэгъажджэ.

Блэгъожджэ цIэплъэу тхыцIэ пльыжыжысэр,
емынэ щабзэр,

ГъочIэгъ чыIэжысэр къэубгъынэу,
нэбгъожджэ мэзахэр,
Хэт къыоджагъэр, тикъуишъхъэ тIуакIэ ыцIыбзэу
пцъшIуаицэр
Хэт фит уишIыгъа, къэплъытэжыынэу хыер,
мыхыер?

Емынэр къэпхы, тикъуишъхъэ нэфхэм
къаиIохэплъагъ,

Ахэм ятIуакIэмэ лъэу къадэчыгъэр
о шIомэкIагъ —

Пачыхъэ мыгъом ынэу мэхъаджэу зысэхэплъагъ,
Ар о пльэгъуэгъэ, унэу ижыгъэу, ар шIомыкIыгъ...
Дыраужэ псыхъор псыхъо мэхъаджэ,

Къэуцу имыIэу, зышъхъас ыцIымыIу,
зюитхъоу маджэ...

7

Щхъурэдджэ мэзым чыжэу сыхъэу —
Усэр сэусы.

Сыгу мэсысы
Пхъэ гъуэгъэ цIыкIум ицIыцI зэхэсхэу —
Блэгъожджэ мэхъаджэу, сиусэу щабзэр —
Пфэсэпсыхъажджэ...

Блэгъожджэ джэаишъор, гъучIыпэ папцIэр —
Пфэсэгъуэплъыжы...

Чыжэу сыхъэу Щхъурэдджэ мэзым —
Усэм сеусэ...

СимыIотэнуу сашъхъагъ ит мазэм —
ГукIэ сеубзэ...

Уахътэ къэкIона блэгъожджэ хабзэр —
Зыфэдэр сIонэу?

Псалъэ згъотына блэгъожджэ лъапсэр —
Сэ рысфитэнуу?

КъырычIэсчынэу, о си Тхэ закъу, кIуачIэ
Къысэтба —

ТхэагъэпцI бэдджэжысэр, игабэу къэкIуаишъ —
Къэжэуэгъэстба...

8

Блэгъожджэ цIэплъыр, нэбгырэ закъуи о шъхъас
фэпшIыгъэп —

Чатэу къыпхыгъэм лъы хыер пычэу
гъаиIэр къэпхыгъэ.

Гъаблэм ыгъалIэу къыбдэлэжэагъэм
о зи фэпшIагъэп —

Лъэхъур ылапшъэу лъыпсэу гъогу кIыхъэр
ац фыхэпхыгъэ.

Чэщыр мычэцэу, мафэр мымафэу,
къымыкIэу шъофым

ЛэжээкIо лъапцIэу, фыгуцэм фалIэу зэп
ыцIыфэхыгъэр.

Сабый бынэу унэм къынагъэм гу ащымыфэу —
Бэдэдэ мэхъу а цуишъхъэкIапсэм зыпсэ хыхыгъэр.

Тятэмэ ягъоу, цIыфмэ зышIуэгъом агъэуцугъэу —
Хъамбар иныбэр, коны уишъагъэр къуаджэм

дизыгъ —

Лэжээн-псэуным фэлэджэбиджэу,
армэу цуахъоу —

Урамыбгъу уцыр ипIэишъагъэ закъоу Iаджэи дэсыгъ.
Хъонэн-бэдэджэныр, тыгъоны Iофыр

ИэнэтIэ шъхъаIэу,
КIэны джэгуныр, карт еиIэныр яIэнэтIагъэ.

Шэмэдджэ аштэным, Iофым дэишъахъхэу,
Къумбыл шъуэгъэжыым гозыгъэ куамэр якIэсэныгъэ.

Сыпцын ымыIоу, пфимыишъхъэнуу пцIылы IэнатIу
Хъасапэм Iутэу хъасапэм пльэмэ, ац ыгъэгъушIоу,

(ИкIэух я 4 — 5-рэ нэкIубгъохэм арыт).

Зэпэлалчъя хъугъя члыгу /эбжыбхэр...

Изуихо игуамбгьом щизыбзэу пкІантІэр
 тырихэу натІэм,
 ПхъІеиэ цуабзэм лэдэу рыгуихэу бзыгъэ чыгушлур
 ЛэжсэкІо Іапшгэм, блынкъ ІочІушлур
 лынштфэр кхахифэу
 Мэлэжсэ цІыфыр, зуфит-шгъафитэу
 къеІо орэдыр,
 Тет ар чІыгуз, хэт ар ихъасэ,— зи имыхъафэу.
 О, Емынэжыыр, лэжсакІом хъапсыр унэ фэпшІыгъэ,
 Изугъэ дахэ, зэхэбгъэтакІум, бэн щыфэнтІыгъэ,
 Къэнагъэм уетхъуи, пгыэхъу онтэгъум
 ыгу рыплъэхъагъэ,
 Шгъафит КІэхъопсэу хъэрэм къыднплъэу
 ар къэбгъэнагъэ.
 Мы КІыгур ибзэу зышІыгъэр оры, Емынэжэ,
 ІушІуи темылабзэу, нэшІуи темыплъэжсэу,
 Лыгъэр кыкІабдзи, бгъэстыгъэр тшүнэжэ
 ЛэжсакІом чІыгур ипыеу хъужыыгъэ
 ЧІыр зэгозыгъэу лІэшІэгъухэм бгъэунэхъугъэ...
 Дыраужэ псыхъор псыхъо мэхъаджэ,
 гуихэу маджэ,
 Къэуцу имыІэу, зышгъхъас щымыІэу, емыну магъэ...
 Альпынжы къушгъхъэм осыжсхъэр къеутысхъых —
 Къушгъхъэпэ мэзым гъыбзэхэр непэ къычысэурых.

Гур бгээм кьыдэнчэу хэбгээтГысхагээкИи —
Чыыг кьыпфэкИынэн.
Кьэлпфыгээ закъор ІэкЫб пфэхьугээкІэ —
Ар ницыгьуниэнэн...
Зы чэци, зы мафи сыкьыздикЫгээм
Нэуж кьифагээп,
Уцыгьуниэнэу гоу зэпыкЫгээм
Такьикь кьекІугээп.
Сильфыгээ закъоу, си Пушк *, шьофышихом
Укьысынагь —
ГьашиІэм ппицынынэу, Емынэм ишхьо
Кьыпхээгьэнагь...
КьыоутэкІмэ, абгьукІэ уІуадзэу
Зэп кьызыокІурэр...
Чыжьэу кьеплтьыхмэ, Іупсыр зыІуадзэу —
«Мор хэт?» кьызаІорэр...
Мээым тыхаици, алоу тагьатхэу
Тын кьытатыгь. —
Хьалыгьум кІыгьоу дахэу гьэтхьыгээу
Шоколадыгь...
Згьэбылти, кьаплэмэ, кьальэгьу сишошІэу —
Сыбгээу теслтьхагь.
Инэу сигьатхэу, лээшэу сыгушІоу —
Сыгу имхагь.
Бэуи терэшІ, терэшІ ащ макІэу,
Тхэм кьылтэгьун.
Гьунэ зыфэхьурэм сыгу игумэкИи —
Ар плтэгьужьын.
Гьаблэм сигьалІэу, псым сыкІэгьуІэу —
Бэу кьысэкІугь.
«О, марджэ хьужьын!» сІоу, Тхэм селтэгьунэу —
ОшІа, ескупь...
Сыдэу сызэхуи сицымыгьуниагьэр —
Сыпсэу Сауд.
Кьынышихом хэттэ сызмыгьэгьоццагьэр —
Оуян, Сауд.
СызеІбэхьым, сІэгьу кьычІэфагьэр —
ТичІыгу такьыр.
Тхэ закъор шьІгьэш, сызгьэчэфыгьэр —
ТичІыгу такьыр.
Тыдэ сызэкІуи чІэсымынагьэр —
ТичІыгу такьыр,
Щыгьын зблэхьуми, сицымыгьуниагьэр —
СичІыгу такьыр.
ГьашиІгьш ьуасэр сыбгьаишьо телтэу —
Ар кьесхьакІыгь
Чэц хэкІотагьэм кьасиштэмэ, сеплэу —
Бэу скІэхэкІыгь.
КьасІорэр шьыпкэиш, хэт ымыштагьэми —
Тхэр сишыхьат.
Саидэ цІыкІур, о укьэицтагьэпыиш —
Сэ сырэхьат.

Чацыр Клогъахъ, остыгъэ нэштур мэхъэо-блго —
 Ныбжыкыу шугузу кыщэны дэпкыым Кыхъуу, блэонэу,
 Тангенс — котангенс, синус — косинус
 шхъэм кыцызбэных,
 Шхъэм ымыкыхъу, гур къзыфырызэр
 Кубэ Шэбани.
 Тыхъэрэ къуапэ уыцкыодыгъи, сятэ тхъамык?
 Зэкъорысэур насыны закъоу плъакъо еодыгъ,
 * «Пушк» ылоты Саидэ ятэ къеджэщыгъэ.

Тыгъэишхор мары, чэц шIунокIыр мары —
уакъыхэмыкI.
Емынэ къуанэм гуанэ хэмылтэу — уцегъэзыгъ.
СэшIэ, орэдым птамэ ыIэтэу бэрэ кыххэкIы,
— Уай-уай, Щэбан, — мэкъох, мэгъых,
пфитеох Iэгум —
Нэпсы цыугъэм орэд мэкъамэр бгъэм кыищыречы.
Адыгэ тIэкIоу уапашьхэ исым щэфэ Iэр нэгум...
Удгъотыжсыгъгъемэ, рэхъатэу чэц гэрэ
о пчыижсыыни,
УкэкIоужсыгъгъемэ, тичIыгу шгъабэ пIэ
щытшIыжсыыни,
Уашгъор уцуашгъоу, чIыгур уичIыгоу уарыплъэжсыыни,
Къуаджэм ыпашьхэ уигуанэу шгъаицэ
о цытшIыжсыыни.
Уиорэд мэкъамэ мэкIагъэп цыIэр ыумэххыгъэу,
«Щэбан» аIомэ, ыпсэ пфитынуу цыIэр мэкIагъэп,
ПцIэ зызэхихрэм ытхыцIэ дыеу, ыгу кэмэххыгъэу
ЩыIагъ ац фэди, мызэу-мытIоу, ашъхэ мышIагъоу,
IэнэтIэ лъыххыгъэу, шытхэм кIэнэцIэгъу.

Алшагхэ тетым ыжэ кыддзэрр абзгү нышлаггэу.
Хьалыгү бзыгэ лыуе афэбдзымэ узэдэдзэнэу,
Хьашхурэгу нэггүхэу, шьсху хьазыгүу, узэабзынэу.
«Сыд фэдгэгүуцтыр, зыкыфэдгэгүуцтыр
сыд пай?» — мэкүох, мапчэх,
Упчлэ гүужьыгүу кьуапэмэ алутых, гүпхэр аутэх,
Сыд фэдэ псынжы учлаггэбынэу ахэр мэхаджэх,
Гэбжымыр абгэ кьыцаггэджэгү, ашлы гүмтлэ —
«Сыд фэдгэгүуцтыр? Фэдгэггүхэуцтыр»

Шьынкъагъы, цыфыгъы, Тхы, адыгагъы
аццэгъунагъэу
Макъэр аІты, къызэхахыным ахэр цэгъурых.
МакІа ац фэдэр — ТхэмкІа шыкур, тІорэн
ар нчыгагъэу.

Лбыр зыш! Ээсбыгээр Уахтэм хэдалошъ,
 кээлапчэм Іус,
 Къинымыгуаеу аКІэхэкІыгэм ар егунышъ.
 ІэнэтІэ лыхъоу, мыльку ыгугоеу ар гъогу

Мэфэл ышIыгъэу, щымылэр зыми ыпшгъэ
 Бгъэхэлъ пчъагъэу пIагъхъагъым чIэлъыр
 МэфэкIы къыным ыбгъэ хилъхъаныр

Хэгээгу тамыгээ, нывдэжсэгүмэ агухуу ахэр
бгэм хельхэх, —
ШыЛэжсхэн шгхьяам, агухэр хьатэлхуу
ахэр фэыхгэх...
Чэицэр Клогыхэ, остыгээ нэштүр мэхээ-бла,
Ныбжсыкгу шлуцлэр кыицэншы дэпктым Кыххуу,
блэонзу,
Тангенс — котангенс, синус — косинус —
шгхьэм шызэбэных,
Шгхьэм имыкыхуу, гур кээзыфырызэр
Кубэ Шэбани...

Гүндэжи ылыгъэн, гъали илагъэн пигъэшгъэ
нэшхуантIэм
Ошгогу лъагэр къелбэхыгъэу ынэгъу кIэм.
РыкIэрэкIэнэу зы джэнэ закъуи дэлтэн итхуантэ —
Къэзыицфыицтыр, къыфзыхыицтыр —
къашхуIори зэ, хэт?
Ятэ бзэхыгъэ, янэ пхъэнкIаIоу еджэнIэм Iут,
КъIаби, хабзэм, унэу зэрыхсэр атырихыгъ,
ПсэупIэу яIэр еджэнIэ къуапнэу цагукIыпIэм

ЕджанIэм ыгъхьэ лIыгъэкIэ ари къафидихыгъ.
 Дышшэ бгъэхэлэкIэ гурым еджанIэр къышшIу IэкIыбы,
 Хэгъэгум иIэ еджанIэ ин дэдэм чIэхьагъ Саидэ.
 Зы тхылъым ыужэ зы тхылъыр итэу
 Университетым макIо.
 Зытхырэр игъхьэн, зытхырэр лъакъон —
 Джыныз сурэтэу аIо.
 Зытхырэр емын, зытхырэр бзакон,
 Дахэу матхэ, дахэу мэлъаIо:
 — Ярэби, тыхабзэ ар къыдихыгъэн,
 Еуропэ гъогу Iыгъхьэри ащ зэпчыгъэн
 «КъэсIо» ыIомэ, ордэ», къашигъомэ, итIуизэ,
 Къыхьыгъ игъаишIэ ащ, джэгум хэмыкIэ.
 Делэгъэу слонэн, слонэн Iэягъэу, —
 ЗымыишIэ а лIыр хэкум исыгъэн,
 Шъхьэццэхихо фаишIу тIысынIэ игъхьаIэр иягъ,
 Щытхьу икIэсагъэн, псэлтэ мыщыуи есагъэн.
 Ау мы пицынаор, мы сиусэкIоишхор аIо,
 тхьагъэпцIэу,

Аламан* хэгээгум шыхьурэм лъэлтэь ыгыгану,
«ПэкIэжэ-жэталымызэ» ыугагуу кьаложсы
джы цхынцIху,
Туми яз кыхэфэгэн иусэ усэ-псэлгану.
ПэкIэжэ-жэталымызэм шыщтэу
кьекIухэ хэгээгур,
Непэ шыI Щэрджэсым, неущ Уралы шальтэгү.
Джау зегэбылгы усаклэм, зэлыншэу

хэкум ынэгүм,
Зиүлэжсыгызу ало, зэримытыжызуу нэлээгү:
Пыир кыыэклом, нэгэоклыгыгазуу кьафоньы,
Кум кымыкыгызуу, зыльэгүуагэзм кьешлэжсы.
Ауми пыим ыужы ар ихэаньсыгы,
Ибыни, ихэкуи Тэклыбы ац кышлыжсыгы.
Кьумалы гьогоу хыхыгэзм теклодэжсыгы —
Зытхырэр шьхьэн, зытхырэр льякьон —
Джынгэ сүрэтэу ало.
Зытхырэр емын, зытхырэр бзакон,
Матхэ дахэу, дахэу мэлало:
«О, марден хьужыын, ац ыпху ебгэаджэ хьуна,
Кьычлэжы, — ело, мэкуо, маджэ,

лэзшэу мэхуанэ. —
 Комсомолыр тэ плэра, — ело, — парторгыр
 дэгу шыпынкэз хуунагэ?
 Кэумалым ыхху ешгогэджэ, ар, — ело, —
 лэзшэу губгэнба».

Зым хуаку ныбэм цыфхэр шеггэстых,
 Адрэм Сыбыр чыбэм имзэс хеггэстыхэх —
 Анэ фыжсыбэу кыкдэу, эфэзышлыни цымылэу, —
 Матхэх тыгэужэхэр, матхэх мышгэжэхэр,
 пырхэ алоу
 Матхэх кэоныжэхэр, цыгэоми илахэ ахегуатэ,
 Кээнэжэрэ цыбэмэ, шэбэацэу зыкэдэзышт,
 кэуалэм ехууатэ.

Къин Іаджси цІыфмэ апэкІэкІыгъ,
Къин мыгъуаеамэ цІыфыр ахэкІыгъ —
А, Зиусхъан, ащ фэдэ мэхъуа, чІыгшхъашъом
Щауджэгуапагъи непэ цІыфышхъхър,
Аргъоу ашІошІрп, ашІошІрп бадззу,
ЦІыфышхъхър зэрехъ хыдзэ-нсыздаем.
«О, Зиусхъан, — ело деканым*, куоным фэд,
Мэтэдджы, къекІухъ хъурауеу столыр, —
Зэ игыгушпысэба, цІыфын сыдыр къыфэт,
ЩыІэцта гъашІэм ыбгъэгу илъэу мылыр?
Еджэцт Саидэ, чІагъэкІэу хъэжъ сатрапмэ
Афэсыдэнп, — ело, — только через трун мой».
Трупн езицыгъэба мы хэгъзур,
Хъадэгъум ыкІыгу хъадэгъур тет,
НэкІы хъупэнба хэгъэгу пчэгур,
Хэты ынаІэ цІыф цыІэныгъэм тет?
Мыгъаблэмэ — зао, мызаомэ — гъаблэ.
Гъаблэм ригъэгъэмэ къахэо шыблэр
ЕлІыхы къуаджэр къэмынзу зы нбгърэ закъуи.
ЛІэгъахэм ыцазэ нэкІэнсэхър хэожьых лъакъокІэ,
«Ари! Ар пыигъ», — ало, — ихончыр агъэпІыи
мэхъаджэмэ, —
Къальфи-аьфыжсы бгъэкІодын фай а бзаджэхэм).
Тенэчмэ, тыратхы унашхъэр, бгъэнмэ, кІадзэш,
агъэсты,
Джауцтэу сибэлахьыжэмэ «цыІэкІэ нэфыр»
агъэнсы.

Псыхьор мычъэжсышъоу къэуцу,
 Нэгъунджыихор тыгъэм къызыкълъхъэ,
 ЛэжыакIор тэны птырым хуцо,
 Цум ычIылъу нхъэIажъым зыкIешIэ.
 Къытэжырэр бэлахыгъэхэм аштэжы,
 — Тыбэлышукуыш, тэ лъапсэр тэгъэнытэ,
 — Шъуэжэукуыш, лъапсыр къыныткIоу
 ЛэжыакIор сыджыныгъэхэм цышъофытэ.
 Осенчъ дэдэу цIыфыгъхьэр къэшигъытэ.
 О, си Тхъэ закъу, уахътэ къэсынба зэгорэм,
 ЦIыфыр зэрэцIыфыр зодаштэу къабылзу зэкIэм.
 Пчыхьэр ыгъаджэу, уаигъом хэпыджэу
 ихончыр къызыорэм
 Къызыфэуагъэр зэкIэми яхъярэу нысацхэм.

*ХытхыцІә шІуцІәр зэритхъу къэо хыорыр,
Нэкъым зыредзышъ, укІытэу зэкІәкІошъэжъы,
Бгъэцызъы чанэу — ыбгъэу панэу къыхаорэр
Мыжым шІохелтэ, губжыгъу зІушъэшъэжъы.
Амал шІу цытыгъэмэ, хышхом ар
Непэ техъани,
Икъушъхъэ класэ орэдэ псалтэр фихъыни,
Гушъхъэр къефызы хыорым игурым дыдъсы,
Гур къызэпикІэу псалтэ ицэбзацир
ащ къыфедзыжъы:*

* Аламан — Германиер ары.
* МГУ-м ихысан факультет идеканыгъэу Колмогоро-
выр ары.

Зэпэләпчъэ хъугъэ чыгу лэбжыбхэр...

— Плъапсэу кӀодыгъэм уфыкӀэхъопсэу
мыщ уцымис,
Псалтэр бгъэсысэу хыорым сэшӀэ уфычӀэкӀомы.
Плъапэ кызыбдзырэм, хым удырынышъ,
зигъонэмис.
Джы кызнэсыгъэм уикъошхэм ашхъэ
хычӀэм еӀомы.
Мыжъо хъужьсыгъэхэу лъэпкӀым икӀынхэр
зэфӀомтэжъых.

— Хыоры бзэджэр, сэ кӀынэу стелтыр
орэп зилажьэр,
БгъэшӀагъэр бэшъ, плъэгъугъэр ащ нахъ мэкӀэнэп,
Зыдзыгъэр орэп емынэу мэшӀоажъы лажьэр —
Ар зифӀэшӀагъэр хъадрыхъ машӀом хэкӀынэп.
Хыоры бзэджэр, сыгу нени кыобгъэнэп,
Сикъош, къэбарэу кӀэпӀуагъэм сыщыгъуаз сэ,
ЛӀэшӀэгъум къехъушъ, тэгъы, нэпсыр гъубгъэнэп
Сыгу зыфӀузрэр сичыгушъ, сыфӀэраз сэ.
СытерӀплъэжъы, нахъышӀукӀэ сыгузгъэжьэрэп,
Бзыу бгъэгъуфмэ атамэ сыкӀэнэцӀы,
Къысатмэ, лыеу ар, си Тхъэ, згъэулэунэп,
Къушхъэштхы папцӀэм зӀыстхъэу цысцӀыцӀынэп.
Ззакъо хъкур ошӀогуым цысплтыхъаажъыни,
Лы стырыр гъуӀэу, бгъэгур зэгъуштхъэу
гушхъэм кытео —
ТэмӀпкӀхэр фабэу сыблыгу кӀэлъэу

къафӀэхъыжъыни.
Бзыу бгъэгъуфмэ анахъыжъым, апэ кӀыштыгъэу,
кӀеӀо:

— О, марджэ хъужьын, гъогу зымыӀэжъэу,
цӀыфы тхъамыкӀ!
Нени, нычӀни уихӀэу лъыпсыр джыри цагъачъэ —
ЛӀэжъакуи, нэуакӀуи зэфӀдэу лъыпсым
ахэр цагъажъох.

Псалтэу пӀэтыгъэм хэлъэп зызакъуи,
кӀыным нэмыкӀ.
Лъэгъо закъо уиӀэжъэу цытмэ, цӀыфы тхъамыкӀ,
А лъэгъо закъоу кӀэнагъэм, пфӀэлтӀэкӀмэ,
укъытеммыкӀ,
Къушхъэм ащ ухицӀэнэп, шъуадӀэжъы
укъыцӀэжъынынэп.

Зы быдз узыдешъуагъи гукӀэгъукӀэ
кӀыпшхъасыжъынынэп.

ГъогумафӀэ огъот, сикъош, шхъафитыр
сид зымыуас —
Уихэгъэгу шӀункӀыр ытамэу, пӀэшхъагъыр
гъэшӀэрэ ос

Зэгорэм нэф кыищышхъыжъэм,
цӀыфмэ зэ щаӀомтэжъэм,
«Шыкур» Ио, сикъошынжъ, уиорэд зэ щаӀомтэжъэм.
Зыричи бзыу бгъэгъуфым, хышхом хэбыбӀэжъыгъ,
Хыбгъэгур зэкӀо-зэрычъэу мзэагъом кыдӀэсагъ,
ЩӀэбанэ ыгу зэгъутэу ичӀыгу лъыбӀэжъыгъ,
ЩӀэбациру кыфадыжъыжъэм ыбгъэу зыкыыхисагъ.
Гъогунчъэ гъогунчъэ ыпашхъэ илӀэу дунаир
Истамбыл хэгъуашхъэм пшъыгъэу
ицӀысы ЩӀэбанэ,
ИчӀыгу фӀэкӀоажъэр гъогур фӀэшинэп лъагъокӀэ,
лӀэоянэу

Ыпашхъэ ицӀымы, ар кӀодыжъыгъэ, игъукӀрэ
псыцӀ лъэбанэу.

Тыдэ уцӀы Ио, зэфагъэр?
Тыдэ уцӀыпсэура, гукӀэгъур?
Тыдэ ухъугъа, цӀыфыгъэр?
Сид уиамал о, ныбдӀэжъур?
Зэфагъэр машӀом цагъэсти,
ГукӀэгъур псым щатхъалагъ,
ЦӀыфыгъэр чӀым кыищанӀытӀи,
НыбдӀэжъур цычӀалтхъаажъыгъ.
— О, марджэ хъужьын, зэфагъэр,
Тэ ухъуагъа?
— Сэ Тхъэм сфигъэнэфагъэр
Чыгум ыштагъэп.
Ар есӀомтэну экӀоажъы Огум,
Гъогу шӀагъоу цӀыфым фигъэнэфыгъэр
Псынжъышхъом хафӀытэпагъ.
КӀын зифӀэм еплъыз фытеох Іэгум —
Ар сид фӀэдэм ынап?

13

Гъогунацир ыӀыгъэу Кубэ ЩӀэбан кыӀрэкӀо.
Шыжъ цыкӀуи имыӀ, имыӀ зы кушхъэфачы.
ЛъэпкӀ хъазабым ымакӀэ гъыбзэу Іушхъэм
кыицӀэу,
Къепчъы усаӀом усэр, ыдӀдэгу, иӀушхъэ фӀэчъэу,
— Чыгоу цыӀэмэ анахъышӀур зыхъоным —
Птырахыгъ,
ЩыӀэмэ анахъ ишхъонтӀэ хышхом
УкӀэрысти —
Укъачъэми, умылгъэгъухэнэу

ПкӀэрахыгъ.
Тыркум исхэр зэкӀэ — тыркух.
Уадыгъэн уфитӀэп.
Зэхыхъэх адыгъэхэр, урамым рӀэкӀох,
Абзэ тыркубз — шхъафитхӀэп.
Тырку кӀалӀэм кыищагъэм адыгъ пшъаишъ —
Къальфырэр — тырку.
Тырку бзылфыгъэр хъугъэм адыгъ нысэ —
Къылыфырэр — тырку.
Утхэн, уеджӀэн, уитарихъ пӀомтэн,
бгъэлъэпӀэн уинамыс —

УфитӀэп —
Хэт дао фӀэпшӀышъта?
Тыгъэм епӀошъта?
Мазэм епӀошъта?
Жъуагъохэр чыжъэ дӀэдӀх —
УзэхыхынӀэп.
Уикъушхъэ чыжъэп шхъаеи,
Ащ хӀэхӀэри —
Мэсысых,
КӀэхъопсых шхъафитныгъэ горэ зифӀэм,
КӀэнэцӀых ячӀыгу алӀэжъынуэ,
КӀэхъопсых ягъогу къаиӀэжъынуэ
Къехмэ, япсы еишӀонхъу,
Яхы хӀэсыхъанхъу,
Ямыжъо аштӀэмэ,
Япсыхъо хадзӀэнэу —
Ари пшысэм фӀэд
ЗыфӀдӀэ цымыӀэу,
Іофыр дӀэи дӀэд.
Гъогубз кыицӀыгъ Кубэ ЩӀэбанэ —
Тыркум рагъэсыгъэн,
Джорданым исыишъугъэн,
ШамыкӀэ зэкӀоми,
ГупсӀф цигъотыгъэн.
Тыдэ зэкӀоми, елӀэгъу —
Адыгъэр шхъахырӀэп, сид зэхъуи, имэц фӀэбанэ.
Шыгъыни цыгъ, ышхын тӀэкӀуи егъоты.
ЗыфӀэныкӀыр лъэпкӀым ичӀыгоу зы ІӀбжыб,
ЛъэпкӀым ипсы ІэшӀоу зы Іэгубжъ,
ЛъэпкӀым ижъэу зы кӀэцӀэгъу згъотыгъот —
Лъагорэ пӀэчъ джэары илӀгъу шхъаӀэр.
Адыгъ тхъамыкӀ, нени сид птелтыр, сидыр уихъакъ?
НӀэсэу кыицӀэмызрэр ылтӀытэу ЩӀэбанэ
гъогунацир цӀэкӀуаишъэ,
Усэм ылъапсэ гъунӀнчъышъ, зэхӀпхъу ар мӀлушъаишъэ,
Бгъэгъу ицӀанӀэм цыудзгъэгъу орэд мӀкӀамӀэр
мӀшхъалтэ,
Псалтэр ыужьгъэгъу мӀхъаджэ гумӀэкӀы шхъалыр.

14

— Амэ, Бор, нычхъапэ сыкӀон сэ унӀэм,
Стхын гори цыӀ, ори зыбгъӀэпсӀфын,
— Ар оӀомэ, Кубэ ЩӀэбан, мо кыицӀысхъ машинӀэм,
Гъогухэр цӀӀнлӀагъош, лъэсэу усфӀтӀуицӀынӀэп...
Зэ кыицӀнлӀэкӀыжъыгъ, лъэгъуцым дӀэкӀоажъэзэ,
ЧӀэфынчъэ дӀдӀэу ар Борэ кыицӀысхъыгъ,
КӀынэу ыгу телтыр орӀдхӀэм къаицӀоажъэзэ,
ГъаиӀэм игъунӀэр хъамачӀэм кыицӀысхъыгъ.
Джы фӀдӀэу ащ инӀлӀэгъу учыӀыгъэу
КъыиӀӀэжъэр Борэ, охътабӀэ дигъэшӀагъэишъ,
ЫпкӀэ зандӀэу ищыгъэу, пхъэмбгъу чыӀэ уӀучӀыгъэу
Ыгу Борэ кӀэузыгъ, кыиыбӀэ дилгъэгъугъэишъ.
Зэ фытеуагъ гумӀэкӀэу, тӀо Борэ фытеуагъ:
— Бор, зыгъэрӀхъат, зыгорэ сӀтхыишъ, сыщыс.
ЩыӀлӀэжъ мазэм усӀныр кыисфӀэкӀуагъ,
Орэд мӀкӀамӀэр дахэ, неуцы тухӀэпсыжъын,
УицӀынэ макӀэ ар зэкӀоу кӀицӀыжъын.
Рихыгъ Кобл Борэ чӀыцыр рӀхъатынчъэу,
Зэ-тӀо теуагъ, ЩӀэбанэ кыӀлӀэтыгъэн.
— Чъыагъэицтын, — еӀо ыгукӀэ мытынчыхъу, —
НӀф кӀэшхыхъэнба шъыу, тумы хъуагъа
мы тыгъэр?

ГумӀэкӀы хылыгъэм Борэ кыицӀыиштагъ:
— ХъухӀэнӀ ар, хъухӀэнӀ,— зыщӀэдзые,
Хъугъахэ фӀдӀэу ыгу лъэшӀэу кыицӀыиштагъ,
ІэгучӀэ пхъаиӀэм пкӀӀӀнӀлӀэпсыр кыицӀыи.
О, марджэ хъужьын, о, марджэ хъужьын, о марджэ,
Кубэ ЩӀэбан, Тхъэм ыцӀэкӀэ о сыкыоджэ,
ЫнӀшӀу кыицӀыицӀфӀэн Тхъэм, укъэмысымаджэ,
Лы ныбжъым кыицӀоцӀ уилфыгъэ закъо кыиоджэ.
СӀбахъ нэмазым Борэ цырӀхъатыгъэу
Гум ипсы фаба, шхъантӀэм ишъаба,—

чъыем Іуихыгъ,
ДжэмакӀэ горэм ошӀэ-дэмышӀу кыицӀыицӀыиштагъэу,
КыицӀыицӀыиштӀэм, нӀфытсэу тыгъэр

пчъӀум цӀӀдӀжъу.
ЩыӀэ мӀзӀэжъым ичӀыцы зэкӀэ зӀыгъӀэицтыгъэу,
МӀцӀанлӀгъэ Борэ, цынагъор гум ищӀэдзгъу.
МӀзгъуӀэ, мацӀэ, машинэ лъахъом лъӀбгъу
кыицӀыицӀыиштӀэм фӀэд,

Дунаир зэкӀэ зтеуцӀагъэу мӀхъаицӀэ хылыгъу.
ПчӀэдыжъы тыгъэм кыирицӀуицыгъэишъ,
сыдым кыицӀэ,
Чыишхъаишхъом фабэр жсхитӀэкъуагъэишъ, осыр
ицтхъалтэ.
ПчӀэ ныкӀоӀухым остыгъэ нӀфыр, ицтӀэгъу уалтӀэу,
(«Картоф остыгъэм» инӀфыныкӀо ащ икӀэсагъ,
ЗытхӀэрэм дӀэжъ, гъуиысэр кыишхъаарыоу
БӀрэ кыицӀэкӀоба, кӀицӀанэу ихӀэбзагъ).
Ыишхъэ фыжъыицӀэ столым телъ, кӀэсысрӀэп.
Чъыегъэн фай, зэ еджэагъ, еджэагъ нахъ лъэшӀэу.
«ЛӀэгъэна мыр?» — гъуиысэр гум нӀсыишъурӀэп,
Кууагъэ шхъаеи, макӀэр чыицӀыицӀыишъоу
ШӀор кыицӀэгъуицхъэу цыкӀосӀэжъыгъ ар бгъаишхъом.

16

— О зянэ тхъэнэу, Саид, о марджэ хъужьынэу Саид,
КъэтӀдӀжэ, си Пуиш, къэтӀдӀжэ, чы цӀынӀэр

лӀэшӀ дӀдӀэу гуао.
Гъогушхъо кыицӀыицыгъ, згуишхъыижъ, Саид,
Уятэ кӀэбгъэгъужьынӀэп, мылӀэн цымыӀэу аӀо.
ТытӀэпкыи жъы тӀэкӀу кӀеицӀфэ, тыбзэ орэд кӀеӀофэ
АщыгъуицӀэнӀ о уятэ, сэ ащӀэкӀэ сыфӀыишхъат.
Иорэд зэ едӀгъэу, ззакъо ымакӀэ оӀуфэ
Зэхъысхыгъэр игъэр, сэ сэшӀэ, зыгъэрӀхъат.
КъэтӀдӀжэ, сипшӀэгъэ нӀф, чы цӀынӀэр зы ицӀнаут
Тхъэм игъоу ылтӀэгъун, ишӀулгъэгъун дунай шхъаӀэр,
Ащ зэфагъэр, ишӀулгъэгъур, гукӀэгъур цыгъунӀлут.
Ар зымыиштӀэн закӀор зымыишӀэр ар

ицӀыишӀанхъэр, —
Борэ кӀэрэхъэ Саидэ, ыблӀыпкыи кӀэтӀэу кӀеицӀэжъы,
Ерагъэу жъыр кыицӀецае, дунаир

ерагъэу кӀеицӀэжъы,
Гум иджэмакӀэу мӀхыгъэр ыбгъэу кыицӀуицыжъы.
НӀпсыр кӀетӀэкӀохъэу ыбгъаишъо зэ шхъаицӀ
джыри фешӀыжъы.

РӀхъатӀэу, мысысэу, мыгуӀэу ятэ икӀэ фегъӀэзӀжъы,
КӀӀдӀжыбэм илӀ чы такъырыр ятэ
икӀэ тырелъхъаажъы.
Ятэ икӀэ кыицӀыицыгъ, етӀэ бжыиыр ІэмычӀэм
кыицӀелтхъэ.

— Сянэу ГоицӀэгъоажъыр, нэмыкӀэу ыцӀэ епӀуагъэп,
ЗыфӀэхрэм, тесӀэкӀоажъы,
зизакъоу сызыпӀуыжъыгъэм,
Сикъаишхъэ уицӀыгу кыицӀыицыи, ар зымы
ытыгъужьынӀэп.

Псыишхор тазыфагу илӀми, ахӀрӀтым
зидгъотыжъын.

P.S.

ГукӀэгъур шӀофым изытӀэкъуагъэр,
ГукӀэгъум лъапсэ фӀзымыишӀыгъэр
ГукӀэгъур «ишхъанч» Іоу зыгъӀтӀэкъуагъэр
ЦӀыфмэ агъухэр ицӀэаицӀэ зыишӀыгъэр
— Чыишхъаишхъоу птелтыр тауицӀэу
ицӀэчыишъура?

Псыхъом ымакӀэ тауицӀэу уедӀІура?
СидӀуицӀэу пӀэкӀӀэжъ псыкӀэ птхъаӀыишъура?
Лъэу ащ кыицӀхъэрэм ымы кыицӀоурба?

СэгъэшӀагъо:
Къушхъэм узеплтым,
Идахэ плъэгъугъа?
Псыхъоу кӀечъӀхрэм
ИӀэшӀу зэхӀнлӀагъа?

Уянэ ынапэ осӀэсэу кӀехрэм
Гъогунэу хыхрэр зэ кӀэбгъэшӀуагъа?
Боу сэгъэшӀагъо:

Уянэ ыӀэу пхъэишагъа? ШӀӀэбагъэ! —
ПӀэкӀӀэжъыр, о кӀэпшӀӀэжъыр
Уянэ ыбгъэгъу фӀэбагъа? ФӀэбагъэ —
О ар кӀэпшӀӀэжъыр

Уятэ сӀнӀшхъэ куамэр чӀым зыпфыхелтхъэм
КыицӀыицӀагъэр санӀэ,
Лъыпсыр кыицӀычъэу, гъыбзэр зӀдапчъэу
ЦӀыфыгу уагъэхэр пизыгъэх сӀнаишхъэм.
СӀнӀшхъэ лъапсэр а мафӀэм
Уятэ кыицӀуицӀыгъ.

Гугъэу фыриӀэр хэгъэу нӀфым
Лъыр псы кыицӀэу цычъагъ.
ТыгъӀпсы-лъыпсыр сӀишхом кыицӀычъэу
Зэ кыӀлӀэтыжъы,

ЛъӀу имыӀэжъэу, дыуахъ кыицӀыицӀыишъэу
ЧӀым зэ еплъыжъы,
СӀишхом ичаныр ыбгъэгъу шхъамысыжъэу
ПсыицӀэу рицӀагъ:

СӀнӀшхъэ мӀхъаджэм ылъапсэ сид заиӀи,
АфӀэгъэгъугъэн —
Лъыпсэу ащ кыицӀэр кӀэхъугъ нӀуажым
санӀэ зыишъыни...

БӀдзӀэгъум и 22-рӀэ, 2010-рӀэ илӀ.

Зихъэ кум ихьэрэр мэунэхъу, зихъэ уц ыхьурэр мэунэ

Повесть

(КъызыкълъыкIорэр тыгъэгъазэм и 1-м кыдэкIыгъэ номерым ит).

Зигъэхъуабыным пэблагъэ хъугъэ чэм Iэхъогъушхор экIэкIэ-щыгъэу шъофым итэкъуагъ. Чэ-махъори КIэшIуцIэри, къэлагъо-хэрэп. Былуагъом хъамышхун-тIэ чыгъакъоу шъофым итым ижъау итIысылIэщыгъ. Чыгыр къэлагъоми, Iэхъогъум ыкIыбы-ти, чэмахъор лъэгъугъоагъ. Зан-кIэу фэсыуэзныкIыгъ синыбджэ-гъужьым. Чыгыпкъым егъэкъу-гъэу кIэрысэу, ылъакъохэр кIэу-шукIыгъэу шъхъаукъоштыгъ си-гъунэгъур. СынэсынкIэ башэ къэмынагъэу гур рихэу гъохъо макъэ сакIыбкIэ къышпылугъ. Зы-фэхъыштыр сымышIэу сыкы-зэплэкIмэ, Тхьэм уцхъуым слъэ-гъугъэм: КIэшIуцIэри егъэзыгъэ-кIэ къыстелъадэ. Къызгурымы-лозэ къэхъугъэр, къэшлагъэр нахъ шIэгъожь. Дэштэдауу къыкIэс-лагъ, зэплэкIыгъо сырмыгъа-фэу къыслъэчъэ дунаим сытезы-фыжыи зышIонгъор. Чыгум ма-къэу пигъэуагъэу изакъоми гуи-х, пкъышхо-шъхъэшхо шъэ-джашэр жьым къыхъэу къыс-лэбыбы. ГугъуемылIыштыгъэр хъашхурэуоу къысIэхъэ, сиш-ы-тIэшт ыкIуагъэ гъунэ фэзымы-шIыжышхурэм. КъэзыгъэIэлы-гъэм сегушпысэнэу уахътэ си-мыIэми, сфэмыхъужькIэ сыкы-зэплэкIыгъ. Ащ фэдизым зыкъэ-зыгъэхъазырыгъэ ныбджэгъу-жым жьым сыкыблхыгъ. Щэ-лэмэ мэшIусри фычIэсыдзынэу игъо сифагъэу «къау» мэкъэшхо зэхэсхыгъ. Зынэ лъы къыгъелъ-дэгъэ быгъушхом зэрилъэкIэу хъамышхунтIэ бэщышхомкIэ ынатIэ еоу гугъэзэ, къызэхыгъэ-тIысхан имурадэу, блэуи ыбгъэ-шхо тыригъэфагъ. Ащ зыкIи къы-гъэтхъауагъэп, къыгъэуцуномы чIыплэкIэ, къыгъэIэлыгъ. Нахъ Iэежъэу губжыгъэ, бэщ цIэ-шъутэхыри къурэу шымыхъоу зыбгъукIэ ыгъэбыбыгъ. ТопкIэ уеуагъэки пфимыутынэу гъэрет ыгъотыгъэу зышIэжырэп, джи-нэуэ шъыпкъ. Зыфэе закъор си-щытIэшт. Сэри сикъарыу къыхэ-хъуагъ, слъакъохэр чIыгум нэ-мысэу, шъофышхор нэкIэ си-дырмэ, зысымышIэжъэу сапэ е-гъэхъуэз, пкъэушхо сапашъхъэ зэндабэуу къиуцуагъ. «Астафу-рилахъ, мыр Тхьэм къысфигъэ-кIогъэн фай, мыщ сылэкIыхымэ, тIэкIу джыри згъэшIэн», сшъхъэ къилъэдагъэу, метрэ зытIуш зилъэгъэ пкъэушхом ышыгу сы-зэрэхъугъэри сымышIэу жьым сыхыгъыгъ. УбытыпIэ дэгъухэри сыхыгъэгъэ, гупсэфэу сыхысэгъ, Iупсыр къышутIэтIэу, ынэхэр зэ-пырыгъэзагъэу, ыпэбзиджынхэр залъэу цIэплъыжыр къызэсым. Чыгъэе чыгышхоу IэплэкIуитIу фэдиз зигъумагъэу зышъхъапэ-хэр къыраупкIэхыхи шышIоIу сурэтэу шъофым итыгъэм слъа-къохэр дэхъыпэхэи сыхыгъэи-хъагъ. Тыгъэрэ уаерэ чыгъэа-шъор зытырагъэкIыгъэ пкъышхоу цIашъутэ хъужыгъэу, зымы шы-мыштэу шъофым итыгъэм уы-гъукIэ зыгорэ епшIэшъунэу

щытыгъэп. Джащ сыкыгъэнагъ джыри зэ, Тхьэм ыломэ тIэкIу зэдэгъэшIэн. Сыухыгъэ сикъэ-бар ащ нахъ Iоф къыздышъуи-мыIэмэ.

— Сыд адэ быгъужьым нэпч узыкIырифыгъагъэр? — кIыхъэ къызэрымшIыгъэм рымыразэ ЛIымыгъокIэ заджэхэрэр къы-кIэупчIэ къыгъэжызэ. — Зыгор-экIэ уищыгъынмэ ащыщ ыгу рымыхъыгъэмэ шIэ?

— Бирам шхыныр зыкIоцIы-щыхъэгъэ хъэдэн плъыжыр арэу къычIэкIын, плъыжыр емынэ-тэлауу къызэрегуаоштыгъэм сы-щыгъозагъ, ау шэкI такъырым зэщифыштми сшIэщыгъэп. Чэ-махъом къызгуригъэIожыгъагъ ыужыкIэ — атэкъэ плъыжыи, чэт плъыжыи ицIыкIугъом щегъэжъа-гъэу зэрэрифыжъэщтыгъэр зие закъор ары зышIэщыгъэр.

— Сыдэуштыгъэ укыIэпыкIы-жыгъа? — разэ хъурэп ЖэпIуа-кIэр.

— О-уиу, Тхьэ сэгъэIоштыгъэ? Лъэбжъау, сапэр дитэкъуаеу, хъурэбзэу шышIоIур къыкIухъэ-зэ езэщи, чэм Iэхъогъур зыдэхъа-жым, ауж къыхъажыи чылэм къэкIожыгъ. СэзщыфэкIэ сэри сытыригъэсыгъ, хъатI-лыгIтI зэ-хъужьым, сыхысхыжыгъ. Сыте-гупсэфыхъэгъагъ, чэщыр щис-хыгъэкIи къысэгъоштыгъагъэп, ежым имызэрарыгъэмэ.

— Джы къыбгъэкъужыгъэ, тIэкIу къэбгъэкIэракIэ тIшIон-гъуагъэми, тырыраз, тэ хэдгъэ-хъошт! Адрэ уушъэфхэрэри къэ-нэфэщтых! Дунаим шъэф те-хъухъэрэп, зэгорэм нафэ мыхъу-жын къэхъурэп, ау игъо къэ-сын фае, — къызэригъэкIугъэ разэ хъугъэмэ ащыщ.

— Ахэри зыгорэу хъуных, шъыпкъэр зымы ыушъэфышъу-гъэп, ар къызыхъушты лъэхъаным Тхьэм псаоу тынегъэс, — къы-ригъэкъужыгъап икъэбар щхэн хъадэгъур тIо зытекIыгъэ дымы-лум.

— Мэкъуау укIоу, быгъэ емы-лычми укыIэпыкIыгъэмэ, джи-ри улI хафэба, чыжъэ мэфэ Iаехэу зышъхъашыгу къымыхыхэрэр, — зэпагъодзызэ къэбарыхъэхэм ыгу зырагъаштэу къызаублэм, Iофыр зыдакIорэр зэпIожыныу шы-мытым игушыIэ ыгъэкIэкIы-жыгъап.

— Гобз-голъхъажь хъакъужь шъофыри сигъунэгъу кIэлитIур зызгъэгъуси лъэкъабзэу тыупкла-гъэ. Боу дэхаштэм хъакъужь къэ-гъагъэр, сезэщырэп. ЫцIи да-хэба? Хъакъужь. Дэхэ дэд, хъу-къуагъэп апэ ашкIэ еджагъэр.

— Хэт укызышхытхъухэрэр? ЕджакIомрэ сэнашъомрэ ягугъэ дэгъоу ошIыкIэ къекIуна? Зыр шъхъэ пырэнэ дэбжыкIу кIыхъ, адрэр — ерыуаджэ, тIуми узы-гъэтхъэн ахэтэп, — тхъэматэзэ къэзыхыгъэм кIэлитIум ыгу къызэрафанэрэр къыхъэшэу къы-хыхыгъ, щытхъоу ытхъакулмэ иуагъэм къыгъэтхъауагъэу.

— КIалэх, къэхъэ птыхъ, емы-кIу джыри хъэIулэ зыIулэхэм мы-хъатэхэу япIолэныр. УикIалэ илэгъу къабзэх. Джащ фэдэу уяплъымэ псапэ, унэгъо шлагъо-

ба зышхыпIугъэхэри? Шъхъэ пы-рацэри, тыщыIэмэ атемыты-жъэу тлэгъун, щыIэныгъэм бэмэ яакъыл къегъакул. Хъакъужыр итэупкIыфэ делэкIэ сягуцэфа-гъэп. Рэхъатых, ятэмэ яшэнхэр ахэслэгъуагъэх. НэуцIыргъу цы-кIури лэжъакул, унагъор ылыгъ, лажъэ тебгъэфэнэу улъэхъукIэ тезэгъэнэп. ИгъэкIыкIэжыгъэу тIуми кухъэ тIурытIу къырашы-жыгъэ, хъакъужьхэри дахэу къа-хъэшэу.

— Кур тыдэ къырахыгъа? «Си-хъэ цыфы хъугъэмэ» зышхалорэ лъэхъаным ежъхэм мафэрэ аIэ-кIахъэрэр ашIэ, — нахъ къызэ-IэкIы зигъэгъужыжызэ, тхъэмэ-тагъор къыдалгъыгъэу олIэжы-фэкIэ ылыгъынэу гугъэрэм.

— Мафэп, чэщыр ары къызы-рашырэр, зымы ягъэ екIырэн, — кIэлитIум ыгукIэ къафэгъэза-гъэм къеухых.

— АупкIагъэми, аупкIагъэ, къырашыжымыи, къырашъыжыи, икIыхъагъи, ишъомбгъуагъи хъа-къужь уц, хъакъужь мэкъу! ЫцIэм фэдэр ышъхъ. «Хъэ» алу аухыгъ, хъэм уигъэтхъэна? Ащыщ горэм ышъхъэ еуфэхыгъэу къыгъэIум-пэмэгъэ мэкъури, уцыри.

— Сыда «хъакъужь» ралуагъ къэгъэгъэ дахэ хъурэм? Уегушпы-сэу хъугъа зыгорэкIэ? — гушы-Iэныр ыухыгъэу зышIошIырэм къырахыжыгъэгъэ къэбарыр ыгу рыхыгъэгэпти, къытыригъэгъэ-жыгъэ.

— Зэхэсхыгъэп зыкIи, — кIэ-кIэу къыпиупкIыгъэ зэкIэ зышIэу къызышIошIыжырэм. — Хъэр анахъ псэушъхъэ Iушэу цыфым ыгъэсагъэхэм ащыщ. Хъэр иныб-джэгъу, къэгъэгъунэ, къыфэзаф. Ащ ыцIэкIэ къыригъажъэу лъэ-къоцIаби, цыфыцIаби шыI. Илу-шыгъэ гъунэнч. Сымаджэ зы-хъукIэ хъэуцхэр ехъух нахъ, шхэ-рэп. Iээгъу уцхэр ешIэх, ахэр шъофым къыщегъотыхэшъ пе-хъукIых, джыуапи фэхъух. Джа-хэм зэу ащыщ хъэкъужьыр!

— Плэгъугъа ышхэу? Цыф-хэр сэмэркъэуекIэ еджэгъэнхэкIи мэхъуба?

— Слэгъугъэ къодыеп, слэгъ-гъугъаштэ нахъ. МыгуIахэу, зэн-кIабзэу хъэкъужьым екIуалIэу, ышхэу слэгъугъэ, ымыдырэу ыгъатхэу ыуцэлузэ. Чъэп зытехэ-рэ лъэхъаным игъо мэхъу, джа-щыгъум икIэсэ шъыпкъ.

ЛIыжым ыгу хымыгъэкIынэу тэзыубытэгъэ тхъэматэр Iушхып-цыкIи, къэупчIагъ:

— Адэ «хъэбзэгъу» зыфалорэ-ри ешха, ащ улагъэхэр егъэхъу-жыкых?

— Хъау, ар ышхэу слэгъу-гъэп, хъэм ыбзэгъу ехышты хъэ-бзэгукIэ еджэгъэнхэ фай. Гъэ-шIэгъоны, хъэбзэгъум изакъоп, лъхъанчэгъу къэкIырэм фелэбжы-рэп, лъагэми дэлэбаерэп ыкIи, ышъхъэ щызыр пехъукIы нахъ. Уз ямыIэми хъэхэр зэрэугъонхэу уцахъо кIохэу слэгъугъэ.

— Шлагъохэр непэ къыгъэ-пIуагъэх, быгъур тыушъхъагъу-зэ нэмыкIхэр къыкыбкIыгъэх, — кIэгъожыгъэу тхъэматэм зыкы-ригъэшIэжыгъэ лIыжъ Iушым.

— Зэхэпхыгъа, тхъэмэтэ маф,

«зихъэ кум ихьэрэр мэунэхъу, зи-хъэ уц ыхъурэр мэунэ» аIоу?

— Зэхэсхыгъэп. Хъэ Iофыр зыхэтыр зэкIэ пыут сыгукIэ джи-нэс сшIыгъэшъ, къаIори сэгъа-шIэ. Непэ къытэпIуагъэм а зыр къыхэзгъэхъожыри тыгъэрэхъат, непэрэ мафэм итхыдэ идгъэ-къугъэкIэ тлэгъэтшIт!

МыгушыIалэм игъорыгъоу хъакIэшым къырихыгъэ къэбар-хэри, щыIэныгъэм зыщырихы-ллагъэхэри зэхыгъахъохи, къы-гъэкIэкIызэ, ашъхъшыгу къыри-хыгъ. КъызкIэупчIэхэрэр ыгукIэ ыштэхэу, ишIошIхэр зэрилош-тхэми зэрэштэгъэхэм къыгъэгъу-шхуагъэу, бэрэ емыгупшысэу къыригъэжъагъ:

— Тилъэпкъ зэрэжыи дэдэм ехъырэхышхэгъуай, мэзыхъэр унэгъуахъэ зыщышIыгъэр гъэунэ-фыгъуай, гъунэ иIэп. Хъэр шIу зэригъэгъугъэм ишыхъат анахъ икIэсэ лэжыгъэгъэхэм ащышым хъэ зэрэриIуагъэр.

— Шъыпкъэ, шъыпкъэ, — зэдырагъаштэу къызэдаIуагъэ щысхан.

— Сыд фэдизэу шагухъэм шыгуыгъэу зэгурыIуагъэхэми, пчъэшъхъалум къыблигъэкIы-гъэп. Унэм зыдыригъэсын е гъо-лпылIэ щыфигъээнфэныр ши-гъэзыягъ. Хъэм егугъуэз хъэунэ фишIыгъ, зыгъэпсэфыпIэу, уани, чыIи емыгоонэу. Сыд фэди-зэу Iушыми, дэгъуми, цыфым ишIуагъэ къекIымыи, хъэр унэм кыхъэгъу зесэкIэ, имыфэшъуашэу псэушты. Мыхъо-мышIэ IэкIэ-шIэшт, зэмынэцIыпхъэм енэ-цIышт. РыхылаIагъэу къычIэ-кIын, а зэкIэ ымыушIэжыгъэ-мэ, Iанэм къыригъэблэгъэни, унэми зыдыригъэлыни, унагъом шыцэу ылыгътэни, ичIыпIэ зэрэ-фигъэунэфыгъэм джи къызнэ-сыгъэм тет.

Унэм ратэзэ есэгъэ хъэм зы-хэбзэештымкIи, ышхыштымкIи зэхэдз илэжыштытэп. Унэм ихъэ-рэр куми ихъашты, мэшIусыри ышхышты. Мэщыр Iузыхыжы-штыри, хъэр зыугъоижыштыри ныбаджэу къыгъээнэщтых. Кум ыуж итынэу, гъаблэ егъалэкIи, мэшIусым емынэцIынэу джары зыкIагъэсагъэр. «Зихъэ уц ыхъу-рэм» кыкIырэп шъошIэн фаешъ, игугъу тымышIымыи икIун, не-пэрэмкIэ дэхэкIаеу тыжъугъэгу-шыIагъ, — сыхъат кIэшлагъэм фыдэплъыегъэ бысымым инэмаз уахътэ къызэрэсыгъэм гу лъагэ-гъахэу къызэхэтэджэжыгъагъэх сэмэркъэуекIэ кIуагъэхэр зэхыхы-гъэм рыразэхэу, ашIогъэшIэгъо-нэу ыIапэ аубытыжыгъэ. Щай плъыжыр къэзымыхыгъэр ныом бэрэ фычIэплъыгъэ лIыжыр зы-гъэгъусэным нэсыгъэу, зэрэдэмы-сыри шыгъушхэжыгъэу.

Кушыфэ зилэ щэрэхъ зэрэшх мэкъэ дахэу къэIугъэмкIэ уехы-рэхышхэжыныу щытыгъэп ягъу-нэгъухэм адэж ку ушъагъэ къы-зэрэдэхъагъэм. Гъэсэку папкIэу усэсэхырэ мэкъу кухъэшхоу пхъэджэшъо кIыхъэшхокIэ зэхэ-фызагъэр пэнэштэнкIэ къэбзэ-лъабзэу пхъэнкIыгъэ шагушхом шы къэбзитIу кIэшлагъэу къыдэ-кIыгъагъ. Имэкъоогъу кIэлитIу

Iэгуаом фэдэу ащ къызепкIэхы-хэм, гъунэгъу лIыжыр хэпшIы-кIэу къэчэфыгъ.

— Тхьэм ихъакулэ. Зи къафэ-тэп. Зэрар яIэп. Лэжъупхъэх, — ыгу къыдэлэу гушыIэ хэшыпы-кIыгъэхэр афигъэшъошагъэх.

Тхьэмэтэ шэнычъэм IофшIэ-гъу мафэм унэгъо мэкъур къы-зэрэрашхырэм къыгъэцыхагъэми, къызхыгъэщыгъэп, бысым Iу-шым ихъэ къышхы. Анахъ узы-щыгуыгъын цIэгъоплэитIури кIэ-шлагъэу, зыкукIи къызэкIэмы-кIошт лIыр арыти шыкузэкIэтыр зыер, тхъэматэр хэмытэу зыты-зэ есагъэм зыблыригъэхымэ на-хышIоу ылыгъти, зиушъэфы-жыгъэ. Ащ дакIоу бысымым ымакъэ чэфэу къэлугъ.

— Джары, тхъэмэтэ мафэх, шъуеплъ хъакъужь мэкъур зэрэ-пшъхъапэм, уцIыфми пшхыным фэд! МыкI боу шъоупсы хъушты къайуанхэмкIэ. Ахэм амышхын шыIэп игъом упкIагъэу, темы-щхэмэ. Хъакъужыр дэгъуба, Iээгъу дэд!

Тхъэматэр къэушъэбыжыгъэу Iушыжым ыгу къыгушыIы-кIыгъ, сэмэркъэушхо зыригъэ-шIызэ, цIэгъчIэлэ тIэкIуи къыри-гъэгъусэжыи шъабэу къыкIэкIэ-упчIыхыгъ:

— Чылэгур пелыуан зэрэзэ-питIыкIырэм сыд епIолагъ ма? Тэрэзэу ышъхъэшыгу къипхы-гъэп.

— Дэгъу, — зы гушыIэм къырымыгъэхъоу къыпиупкIыгъ. — Ащыгъум тикъуаджэкIэ тыфэмыфба? Тыделэнэу кIио-гъэкIын фае, арба?

— Хъау! Изакъомэ нахъ ыгъэ-цэкIэшт. Ахэр ялэпкъкIэ лэжъа-кIох. Бэ зымыIо башIэх. Укъа-мыджэу кум итIысханхэр хэ-гъэкIи, унэми ихъэхэрэп, иш-ы-кIагъэ хъуми уци ахъушты, Iуи, шIи апылэп. Игунахыи умыштэ, ыуж икI.

Зэхыхыгъэм рыразэхэу сэмэр-къэушIэ къэкIогъагъэхэр къоджэ Iофхэм ауж ихъажыгъэх.

KIэлэ нэгъушIохэу зымэкъэ чэф къэлэхэрэм ясэмэркъэу игуа-пэу ытхъакулмэ гугъатхъэу къы-редзэ:

— Джары, хъакъужыр ууп-кIэнэу уфэягъэп, уи Къэрэжъ мы-кIы ыгъэтхъэшт! Фаемэ, хъакъу-жыпсы ебгъэшъошт. Пыпчэу, пхъэчаим филпхъэу, псы тIэкIу кIапкIэмэ, IугушIуагъэу къу-жыры ышхышты, псыми тешъу-хъажышты.

— А тхъамыкI, къэгъагъэр ары сыгу зэгъурэр нахъ, хъакъу-жыр арэп. Хъакъужыр пшхы-нэу арыба къызыкIэкIырэр. Цы-фи хъайуани якIасэба.

— Фыртынэм осыр ыпэ къы-рилъасэ хъумэ боу псынкIэу ет-хъон, псы, лы, ыIоу зэхимы-дзэу, — зыкъышхыригъанэрэп гушыIэкIэ нэуцIыргъум.

Iгуапэу кIалэхэм гъунэгъу-жыр бэрэ алыплъагъ. Джэха-шъом фэдэу къэбзэ-лъэбзэ ша-гум мэкъу гъэплIагъэр гохъэу къызэрэдэхъэрэм шыгушIуагъыгъ. Афэрэзэу амдэз ышти инэмаз уахътэ бзэмыIоу теуцуагъ.

Узэкъоуцомэ, нахьышIоу ульэкIуатэ

Республикэ общественнэ движениеу «Адыгэ Хасэм» ия XV-рэ зэфэс тыгъэгъазэм и 12-м Къэралыгъо филармонием щыклошт. Ащ фэгъэхьыгъэ зэхыхъу Адыгэ Хасэм и Совет иагъэм АР-м и Премьер-министрзу Къумпыл Муратэ, Парламентымрэ Правительствэмрэ ахэтхэр, тиреспубликэ кырыкIощтымрэ лъэпкъ Iофыгъохэмрэ агъэгумэкIыхэрэр хэлэжъагъэх.

Общественнэ движениеу «Адыгэ Хасэм» и Совет итхьаматэу Хьэпэ Арамбий зэфэсыр филармонием зэрэщызэхашт-щтым, докладзу ащ кыщишIы-щтым анахъуу щыхигъэунэ-фыкIы шIоигъохэм зэлукIэм хэлэжъэхэрэр ащиэгъэгъозагъэх.

Хьэпэ Арамбий кызыриуагъэу, Адыгэ Хасэр лъэпкъ шIэжъ тилэу тыпсэуным, тылэжъэным пылэ. ЛIэшIэгъу зэфэшхьафхэм адыгэ чIыгур къэзыухъу-магъэхэм, лIыхъужьныгъэ зезы-хьагъэхэм саугъэт афэгъэуцугъэ-ным бэшIагъэу тегушыIэх. Iофыр хэпшIыкIэу лыкIуатэу фежъагъ. Ти Президентэу Тхьа-кIушынэ Аслъан, Парламентымрэ Правительствэмрэ ащ епхыгъэ зэхэщэн Iофхэр агъэцакIэх. Саугъэтыр зыщагъэуцугъэ чIыпIэр кыыхахыгъ — филармонием джэ. Архитектор цIэрыIоу Быр-сыр Абдулахъ ышIыгъэ проек-тыр хэбзэ шапхъэм адиштэу кыыхахыгъ. АлIэрэ чэзэу ахъ-щэу саугъэтым игъэпсын пэ-Iуагъэхьащтыр кызыдырахы-щтыри кыагъотыгъ.

Адыгабзэм изэгъэшIэн, игъэфедэн

Адыгэ Хасэр а Iофыгъом бэрэ тегушыIэ. ГумэкIэу ашкIэ ти-Iэхэм кыакIичыгъэу Хьэпэ Арамбий кыIуагъэп. КIэлэ-цIыкIу IыгышIэхэм, еджапIэхэм адыгабзэр зэращызэрагъашIэрэм Адыгэ Хасэр лъэплэ. Щыкла-гъэу кыыхагъэщыгъэхэр Прави-тельствэм икъулыкъушIэхэм алъагъэлэсыгъэх.

Мыекъуапэ Адыгэ Республи-кэм икъэлэ шхьаI. Ар кыдэп-лбьтэ зэфэхьысыжъхэр зып-шIыхькIэ нафэ мэхъу: адыгабзэри къэралыгъуабзэу щытми, икъоу шагъэфедэрэп. Мыекъуапэ дэ-хъэпIитф иIэу кьэтэлбьтэ. Гум къео республикэм икъэлэ шхьаIэ къэралыгъуабзэу аш-тагъэхэр икъоу зэрэщамыгъэла-жъэхэрэр. Мыекъуапэ идэхьа-пIэхэм ащыщ къалэм ыцIэ адыгабзэкIэ тетхагъэп. Респу-бликэм ыкIи къалэм ямэфэкIхэм адыгабзэкIэ тхыгъэ шIуфэс гу-шыIэхэр макIэу ащытэлэбгъух.

Тэри тыхэлэжъэщт

Саугъэтэу зыцIэ кьетIуагъэм ишIын зыфежъэхькIэ, Адыгэ Ха-сэр Iофым ыбгъукIэ щытышттэп, иамал кызырихъуу хэлэжъэщт. Тикъалэхэмрэ къуаджэхэмрэ ацIэхэр ядэхьапIэхэм адыгабзе-кIи, урысыбзэкIи атетхэгъэнхэм, тиныдэлъфыбзэ игъэфедэн, нэмыкI лъэпкъ Iофыгъохэм ча-нэу ахэлэжъэщт.

ЕпIыкIэхэр, зэфэхьысыжъхэр

Хьэпэ Арамбий дырагъаш-тэ зэлукIэм кыщыгушылагъэх Бэгъушгъэ Адамэ, Абыдэ Хьисэ, Едыдж Мэмэт, Къэлэшгъэо Ас-кэрбий, КIэрмыт Мухьдинэ, Хъу-нго Чэтибэ, нэмыкIхэри. Авто-мобиль гъогухэм цIыфыбэ зэра-текIуадэрэм, машинэ зэутэкIхэм тхьамыкIагъоу кытфахьырэм, цIыфхэм ягумэкI-гупшысэхэм нахьышIоу ащыгъэгъозэгъэ-нымкIэ куп зэхэщэгъэным, ти-лъэпкъэгъухэу IэкIыб хэгъэгумэ къарыкIыжъыхэрэм IэпыIэгъу ятыгъэным, титарихъ нахьышIоу зэгъэшIэгъэным фэшI археологмэ ягумэкIхэм нахъ игъэкIотыгъэу

адэлэжъэгъэным, физкультурэм-рэ спортыр зыгъэушъомбгъу-гъэным, 2014-рэ илъэсым Олим-пиадэ джэгунхэу Шъачэ щыкло-штхэм Адыгеир зэрахэлэжъэ-щтым, нэмыкI Iофыгъохэу зэфэ-сым кыщцаIэтыштхэм атегушы-лагъэх.

Зэхыхъэм республикэ телевиде-нием ипашэу Бэгъушгъэ Азэмаг, республикэ гъэзетхэу «Советскэ Адыгеимрэ» «Адыгэ макъэмрэ» яредактор шхьаIэхэу Валерий Кондратенкэмрэ Дэрбэ Тимуррэ хэлэжъагъэх. Премьер-министрзу Къумпыл Муратэ зэлукIэм кье-кIолагъэхэр зытегушыIэрэ Iофы-гъохэм зэрагъэгумэкIыхэрэр кы-дилытэзэ, республикэм икъэра-лыгъо къулыкъушIэхэмрэ обще-ственнэ движениеу «Адыгэ Ха-сэмрэ» зэрэздэлажъэхэ шIо-игъом кытегушылагъ.

Адыгэ быракътым имызакъоу, адыгэ шъуашэм имэфэкI зэхэ-щэгъэныр Къумпыл Муратэ игъоу ылытыгъ, адыгэ шъуашэр щыгъэу ежъыри а мафэм Iофы-шIэ кьэкIощтэу кыIуагъ. Рес-публикэ гъэзетхэм, телевидени-емрэ радиомрэ Адыгэ Хасэм иIофыгъохэр цIыфмэ нахьышIоу алъагъэлэсын зэрэфаем, зэфэсыр дэгъоу зэрэзэхэщттым, нэ-мыкIхэми атегушылагъэх.

АТЛЕТИКЭ ОНТЭГЪУР

Илъэс къэс Улапэ щэкIо

Атлетикэ онтэгъумкIэ Улапэ щыклогъэ зэнэкъокъу-хэм 1993-рэ илъэсым ыкIи ащ ыуж къэхъугъэ кIалэхэр ахэлэжъагъэх. Улапэ атлетикэ онтэгъумкIэ иапэрэ тренер-кIэлэегъаджэу, къуаджэм секциер кыщызэлухыгъэным кIэщакIо фэхъугъэгъэ Пшыкьэнэ Аслъан ишIэжъ зэлукIэгъухэр фэгъэхьыгъагъэх.

Зэнэкъокъухэр рагъэжъэнхэм ыпэкIэ Красногвардейскэ райо-ным иадминистрации ныбжьыкIэ политикэмкIэ, физкультурэмкIэ ыкIи спортымкIэ игъэIорышIапIэ итхьаматэу Осмэн Альберт, Пшыкьэнэ Аслъан дэгъоу зышIэ-щтыгъэмэ ащыщэу, АР-м атле-тикэ онтэгъумкIэ и СДЮШОР идиректорэу, РСФСР-м изаслу-женнэ тренерэу Хъуажэ Мэджы-дэ, Пшыкьэнэ Аслъан ишхъэ-гъусэу Майе зэхыхъэм кыщы-гушылагъэх. Илъэс къэс зэнэкъо-

къухэр Улапэ зэрэщыкIохэрэм, ныбжьыкIэхэр физкультурэмрэ спортыр апыщагъэхэу япсау-ныгъэ зэрагъэпытэрэр, А. Пшы-кьанэр шIукIэ агу кызырагъэ-кIыжъырэр кьалотагъ.

Яонтэгъугъэ елытыгъэу апэ-рэ чIыпIэхэр кыдэзыхыгъэхэр: Бысыдж Аскэр, Беданэкъо Ти-мур, Къэзэнч Адам, Чэужэ Аб-рек, ДышгъэкI Андзаур — Джам-

бэчые щыщых; Левин Мурат, Нажэ Руслъан, ХьэкIэлI Бис-лъан, Куржъу СултIан — улапэх; Кобэщыч Аслъан, Ермилов Игорь — Мыекъуапэ щэпсэух; Дзэхьохъу Зураб — Кошхьаблэ зыщегъасэ.

ХагъэунэфыкIырэ чIыпIэхэр кыдэзыхыгъэхэм медальхэу, кубокхэу афагъэшъошагъэхэр АР-м физкультурэмкIэ ыкIи спортымкIэ и Комитет ыгъэхьа-зырыгъэх. Зэхэщэн IофхэмкIэ яшIуагъэ кыагъэкIуагъ Осмэн Альберт, Хъуажэ Виталий, Мэр-чэнэ Казбек.

Къоджэ спортыр зегъэушъом-бгъугъэным фэшI ащ фэдэ зэ-нэкъокъухэр тищыклагъэх.

НэкIубгъор зыгъэхьазырыгъэр ЕМТИЛЪ Нурбий.

Зэхэщыагъэхэр:
Адыгэ Республикэм
и Къэралыгъо
Совет — Хасэр,
иминистрэхэм
я Кабинет

КыдэзыгъэкIырэр:
Адыгэ Республикэм
лъэпкъ IофхэмкIэ,
IэкIыб къэралхэм
ащыпсэурэ тильэп-
къэгъухэм адыряIэ
зэпхыныгъэхэмкIэ
ыкIи къэбар жъу-
гъэм иамалхэмкIэ
и Комитет
Адресыр: ур.Кре-
стьянскэр, 236

Редактор
шхьаIэр

ДЭРБЭ
ТИМУР

Редакциер
зыхэщыIэр:
385000,
кь. Мыекъуапэ,
ур. Первомайскэр,
197.

Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79,
редактор шхьаIэм
иапэрэ
гуадзэр:
52-49-44,

редактор гуадзэр-
пшъэдэкIыжъ зы-
хьырэ секретарыр:
52-16-77.

E-mail:
adygvoice@mail.ru

Зыщаушыхьаты-
гъэр:

Урысые Федерацием
хэутын IофхэмкIэ,
телерадиокъэтын-
хэмкIэ ыкIи зэлъы-
IэсыкIэ амалхэмкIэ
и Министерствэ
и Темуыр-Кавказ
чIыпIэ гъэIоры-
шIапI, зэраушыхьа-
тыгъэ номерыр
ПИ №10-3892

Гъэзетым кыхиу-
тыхэрэм мышгъып-
къагъэу кыахафэ-
хэрэмкIэ къэзыт-
хыгъэхэм пшъэдэ-
кIыжъ ахьы. Къа-
тхэхэрэмрэ гъэзе-
тым щылажъэхэ-
рэмрэ яеплгыкIэ
зэтемыфэн ылъэ-
кIышт. Гъэзет-
еджэхэм кыт-
фагъэхьырэ тхы-
гъэхэр зэхэтфы-
хэрэп ыкIи къэ-
зытхыгъэхэм
аIэкIэдгъэхьа-
жъыхэрэп.

Зыщыхаутырэр
ОАО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
кь. Мыекъуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

Пчыагъэр
4668

Индексхэр
52161
52162

Зак. 3292

Хэутыным
узщыкIэтхэнэу щыгъ
уахьтэр
Сыхьатыр 18.00
ЗыщыкIэтхэгъэхэ
уахьтэр
Сыхьатыр 18.00

ТИГУМЭКИХЭР

МашIом Израиль зыщелэты

ТелефонкIэ кьатыгъ. Ти-
лъэпкъэгъухэр зыщыпсэурэ
хэгъэгъоу Израиль имэзхэм
ащыщ машIо кыкIэнагъэу
мэсты, ащ нэбгыр 41-рэ хэ-
кIодагъ. МашIом анахъу зы-
зыщыушъомбгъурэр къалэу
Хайфэ дэжъ.

Мэзыр псэупIэ зышIыгъэхэр
арых машIом хэстыхьагъэхэр.
Тыгъуасэ ехьулIэу ар агъэкIо-
сэжъын алъэкIыгъэп. Хэгъэгъу
зэфэшхьафхэр Израиль Iэпы-
Iэгъу фэхъух машIор нахъ макIэ
шIыгъэным, етIанэ агъэкIосэ-
жъыпэным фэшI.

Адыгэ къуаджэхэу Кфар-Ка-
мэрэ Рихъаниерэ ар алъыIэсы-
гъэп. Километри 170-рэ фэди-
зкIэ Хайфэ ахэр пэчыжъэх.

МашIор шIэхыIоу агъэкIосэ-
жъынэу, хэгъэгум щыпсэурэ цыф-
пстэуми рэхьат агъотыжъынэу
афэтэлэ.